

Torgersen Bjørg

Fra: Nina Reinhardt [Nina.Reinhardt@kristiansand.kommune.no]
Sendt: 24. november 2005 13:45
Til: Postmottak BFD
Emne: Høring - ny forskrift til barnehageloven.

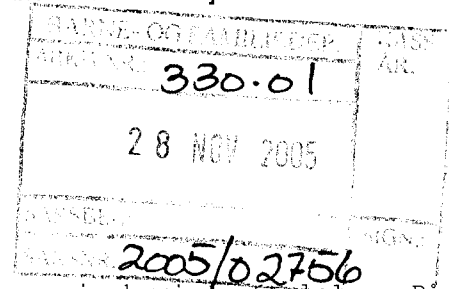

2005051802-1.doc (403 kB)

2005055698-1.doc (95 kB)

Vedlagt følger Kristiansand kommune sin høringsuttalelse. På grunn av politisk møteplan kommer høringsuttalelsen noe forsinket. Videre vil vedtak fra formannskapet vil bli ettersendt;

— 138

<<2005051802-1.doc>> <<2005055698-1.doc>>

Vennlig hilsen
Nina Gjærum Reinhardt
barnehagedirektør

Kristiansand kommune
Undervisningssektoren
Barnehageetaten
Rådhusgt. 16
Serviceboks 417
4604 Kristiansand

Jobb tlf. 380 75247
Mob. 91178243

Dato: 02.11.05
Saksnr.: 200412006-7
Arkivkode E: A10 &00
Saksbehandler: Nina Gjærum Reinhardt

Saksgang
Oppvekststyret
Formannskapet

Møtedato
15.11.2005
30.11.2005

Høring- forslag til forskrifter til ny barnehagelov

Sammendrag:

Ny barnehagelov trer i kraft 1. januar 2006. Forslag til revidert rammeplan ble sendt på alminnelig høring 7. september 2005. Vedlagt følger forslag til øvrige åtte forskrifter.

Vedlagte forslag er en oppfølging av Stortingets behandling av Ot. prp. 72 (2004-2005) Om lov om barnehager (barnehageloven). Departementet har gått gjennom de eksisterende forskrifter med tanke på kvalitet, brukervennlighet og forenkling. Det er ikke foretatt noen større materielle endringer i forhold til dagens forskrifter. Ny lov om barnehager (barnehageloven) ble vedtatt 17. juni 2005. Loven erstatter lov 5. mai 1995 nr. 19 om barnehager (barnehageloven). I forbindelse med overgangen til ny barnehagelov gjennomgår BFD alle de eksisterende forskriftene med tanke på kvalitet, regelforenkling og brukervennlighet.

Dette høringsnotatet omfatter følgende forskrifter:

- forslag til forskrift om norm for pedagogisk bemanning
- forslag til forskrift om midlertidige og varige dispensasjoner og unntak fra utdanningskravet for styrer og pedagogisk leder
- forslag til forskrift om saksbehandlingsregler for opptak i barnehage
- forslag til forskrift om familiebarnehager
- forslag til forskrift om foreldrebetaling i barnehager
- forslag til forskrift om politiattest
- forslag til forskrift om føring av register til bruk i forbindelse med kontroll av beregning og utbetaling av kontantstøtte
- forslag til forskrift om overgangsregler.

Barnehagedirektøren har bedt om innspill fra de kommunale barnehagene og PPTjenesten. Det er ikke mottatt innspill fra disse.

Kristiansand kommunes høringsuttalelse er innrammet med uthevet skrift i selve høringsnotatet. Høringsuttalelsen oversendes til Barne- og familiedepartementet.

Forslag til vedtak:

1. Høringsuttalelsen som beskrevet i saken oversendes Barne- og familiedepartementet.

Tor Sommerseth
Rådmann

Nina Gjærum Reinhardt
barnehagedirektør

Trykte vedlegg: Ingen

Utrykte vedlegg: Ingen

Bakgrunn for saken:

Høring – forslag til forskrifter til ny barnehagelov.

Ny barnehagelov trer i kraft 1. januar 2006. Forslag til revidert rammeplan ble sendt på alminnelig høring 7. september 2005. Vedlagt følger forslag til øvrige åtte forskrifter.

Vedlagte forslag er en oppfølging av Stortingets behandling av Ot. prp. 72 (2004-2005) Om lov om barnehager (barnehageloven). Departementet har gått gjennom de eksisterende forskrifter med tanke på kvalitet, brukervennlighet og forenkling. Det er ikke foretatt noen større materielle endringer i forhold til dagens forskrifter. Ved behandlingen av lovforslaget ble det besluttet at det fortsatt skal være utdanningskrav til styrer og pedagogisk leder, og at det fortsatt skal gis dispensasjonsregler i forskrift. Det ble i denne forbindelse besluttet at kommunen skal gis kompetanse til å innvilge både de midlertidige og de varige dispensasjonene. I proposisjonen som lå til grunn for lovforslaget ble det dessuten nevnt at departementet ser behov for å forenkle og harmonisere dagens ulike dispensasjonsregler. Vedlagte forslag til forskrift om dispensasjon er utarbeidet på bakgrunn av dette.

Videre besluttet Stortinget, i samsvar med forslaget i proposisjonen, at det fortsatt skal være en pedagognorm, dvs. en norm for antall barn per pedagogisk leder. Departementet er gitt hjemmel i den nye barnehageloven § 18 siste ledd til å fastsette utfyllende forskrifter om pedagogisk bemanning. I forslaget til ny forskrift videreføres dagens norm, dvs. én førskolelærer per 7-9 barn når barna er under tre år, og én per 14-18 barn når barna er over tre år.

Det følger av § 12 annet ledd i den nye barnehageloven at forvaltningsloven kapittel IV til VI ikke gjelder ved opptak i barnehage, og at det skal gis forskrift om behandling av søknader om opptak i barnehage. Vedlagte forslag til saksbehandlingsregler for opptak er utarbeidet på bakgrunn av de føringene som ble gitt i Odelstingsproposisjonen som lå til grunn for lovbestemmelsen. Formålet med forskriften er å sikre at opptak i barnehage skjer på en måte som ivaretar søkerens rettssikkerhet og en forsvarlig og effektiv saksbehandling.

Forslaget til forskrift om foreldrebetaling, forskrift om familiebarnehage og forskrift om politiattest i barnehagen er i hovedsak en videreføring av dagens regelverk. Forslag til forskrift om føring av register til bruk i forbindelse med kontroll av beregning og utbetaling av kontantstøtte inneholder detaljregler som i dag står i selve lovteksten. De detaljerte reglene om føring av registeret flyttes således nå fra lovtekst til forskrift.

Godkjenningsplikten er skjerpet i den nye barnehageloven. Enkelte virksomheter som i dag lovlig kan drive uten godkjenning, blir godkjenningspliktige når loven trer i kraft. Siden dette skjer midt i barnehageåret, foreslår departementet overgangsregler for virksomheter som er i drift og som blir godkjenningspliktige 1. januar 2006.

Høringsfristen er 21. november 2005.

Barnehagedirektøren har bedt om innspill fra de kommunale barnehagene og PPTjenesten. Det er ikke mottatt innspill fra disse.

Kristiansand kommunes høringsuttalelse er innrammet med uthevet skrift i selve høringsnotatet. Høringsuttalelsen oversendes til Barne-og familiedepartementet.

HØRINGSNOTAT 26. september 2005
FORSKRIFTER TIL NY BARNEHAGELOV

- I Innledning **Feil! Bokmerke er ikke definert.**
- II Forslag til forskrifter **Feil! Bokmerke er ikke definert.**
- 1 Forskrift om norm for pedagogisk bemanning **Feil! Bokmerke er ikke definert.**
 - 1.1 Bakgrunn **Feil! Bokmerke er ikke definert.**
 - 1.2 Forslag til forskrift om norm for pedagogisk bemanning **Feil! Bokmerke er ikke definert.**
 - 1.2.1 Norm for pedagogisk bemanning **Feil! Bokmerke er ikke definert.**
 - 1.3 Styrers administrasjonstid **Feil! Bokmerke er ikke definert.**
 - 1.3.1 Gjeldende rett **Feil! Bokmerke er ikke definert.**
 - 1.3.2 Departementets vurdering og forslag **Feil! Bokmerke er ikke definert.**
 - 1.3.3 Dispensasjon fra norm for pedagogisk bemanning **Feil! Bokmerke er ikke definert.**
 - 1.4 Forslag til forskrift om pedagogisk bemanning, gitt med hjemmel i barnehageloven § 19 sjette ledd **Feil! Bokmerke er ikke definert.**
- 2 Forskrift om midlertidige og varige dispensasjoner og unntak fra utdanningskravet for styrer og pedagogisk leder **Feil! Bokmerke er ikke definert.**
 - 2.1 Bakgrunn **Feil! Bokmerke er ikke definert.**
 - 2.2 Gjeldende rett **Feil! Bokmerke er ikke definert.**
 - 2.3 Personale som arbeider i barnehagen på nattid **Feil! Bokmerke er ikke definert.**
 - 2.4 Forslag til forskrift om dispensasjon og unntak fra utdanningskravet **Feil! Bokmerke er ikke definert.**
 - 2.4.1 Bakgrunn **Feil! Bokmerke er ikke definert.**
 - 2.4.2 Nye forutsetninger **Feil! Bokmerke er ikke definert.**
 - 2.4.3 Tilnærmet felles regler for stillingstypene **Feil! Bokmerke er ikke definert.**
 - 2.4.4 Generelt om adgangen til å gi dispensasjon **Feil! Bokmerke er ikke definert.**
 - 2.4.5 Midlertidig dispensasjon **Feil! Bokmerke er ikke definert.**
 - 2.4.6 Varig dispensasjon **Feil! Bokmerke er ikke definert.**
 - 2.4.7 Unntak fra utdanningskravet for personale som arbeider i barnehagen på nattid. **Feil! Bokmerke er ikke definert.**
 - 2.4.8 Klageadgang **Feil! Bokmerke er ikke definert.**
 - 2.5 Forslag til forskrift om midlertidig og varig dispensasjon og unntak fra utdanningskravet for styrer og pedagogisk leder, gitt med hjemmel i barnehageloven §§ 17 og 18 **Feil! Bokmerke er ikke definert.**
- 3 Forskrift om saksbehandlingsregler for opptak i barnehage **Feil! Bokmerke er ikke definert.**
 - 3.1 Bakgrunnen for og formålet med forskriften **Feil! Bokmerke er ikke definert.**
 - 3.2 Nærmere om forslaget til forskrift **Feil! Bokmerke er ikke definert.**
 - 3.3 Forslag til forskrift om saksbehandlingsregler for opptak i barnehage, gitt med hjemmel i barnehageloven § 12 annet ledd **Feil! Bokmerke er ikke definert.**
- 4 Forskrift om familiebarnehager **Feil! Bokmerke er ikke definert.**
 - 4.1 Bakgrunnen for og formålet med forskriften **Feil! Bokmerke er ikke definert.**
 - 4.2 Forskriftens formål og virkeområde **Feil! Bokmerke er ikke definert.**
 - 4.3 Godkjenning av organiseringen **Feil! Bokmerke er ikke definert.**
 - 4.4 Bemanningsnorm **Feil! Bokmerke er ikke definert.**

- 4.5 Dispensasjonsregler **Feil! Bokmerke er ikke definert.**
- 4.6 Forslag til forskrift om familiebarnehager, gitt med hjemmel i barnehageloven § 10 annet ledd
Feil! Bokmerke er ikke definert.
- 5 Forskrift om foreldrebetaling i barnehager **Feil! Bokmerke er ikke definert.**
 - 5.1 Bakgrunn **Feil! Bokmerke er ikke definert.**
 - 5.2 Maksimalgrense for foreldrebetalingen **Feil! Bokmerke er ikke definert.**
 - 5.3 Avstemningsregler i foreldrerådet **Feil! Bokmerke er ikke definert.**
 - 5.4 Klage til fylkesmannen **Feil! Bokmerke er ikke definert.**
 - 5.5 Forslag til forskrift om foreldrebetaling i barnehager, gitt med hjemmel i barnehageloven § 15
Feil! Bokmerke er ikke definert.
- 6 Forskrift om politiattest **Feil! Bokmerke er ikke definert.**
 - 6.1 Innledning **Feil! Bokmerke er ikke definert.**
 - 6.2 Seksuelle overgrep mot barn **Feil! Bokmerke er ikke definert.**
 - 6.3 Godkjenning av barnehage **Feil! Bokmerke er ikke definert.**
 - 6.4 Siktet, tiltalt eller dømt **Feil! Bokmerke er ikke definert.**
 - 6.5 Fornyet attest..... **Feil! Bokmerke er ikke definert.**
 - 6.6 Andre forhold enn seksuelle overgrep mot barn **Feil! Bokmerke er ikke definert.**
 - 6.7 Forslag til forskrift om politiattest, gitt med hjemmel i barnehageloven §19 **Feil! Bokmerke er ikke definert.**
- 7 Forskrift om føring av register til bruk i forbindelse med kontroll av beregning og utbetaling av kontantstøtte **Feil! Bokmerke er ikke definert.**
 - 7.1 Generelle kommentarer til forskriften **Feil! Bokmerke er ikke definert.**
 - 7.2 Forslag til forskrift om føring av register til bruk i forbindelse med kontroll av beregning og utbetaling av kontantstøtte, gitt med hjemmel i barnehageloven § 8 fjerde ledd **Feil! Bokmerke er ikke definert.**
- 8 Forskrift om overgangsregler..... **Feil! Bokmerke er ikke definert.**
 - 8.1 Formålet med forskriften **Feil! Bokmerke er ikke definert.**
 - 8.2 Forslag til forskrift om overgangsregler, gitt med hjemmel i barnehageloven § 26 fjerde ledd
Feil! Bokmerke er ikke definert.
- III Økonomiske og administrative konsekvenser **Feil! Bokmerke er ikke definert.**

I Innledning

Ny lov om barnehager (barnehageloven) ble vedtatt 17. juni 2005. Loven erstatter lov 5. mai 1995 nr. 19 om barnehager (barnehageloven). I forbindelse med overgangen til ny barnehagelov gjennomgår BFD alle de eksisterende forskriftene med tanke på kvalitet, regelforenkling og brukervennlighet.

Dette høringsnotatet omfatter følgende forskrifter:

- forslag til forskrift om norm for pedagogisk bemanning
- forslag til forskrift om midlertidige og varige dispensasjoner og unntak fra utdanningskravet for styrer og pedagogisk leder
- forslag til forskrift om saksbehandlingsregler for opptak i barnehage
- forslag til forskrift om familiebarnehager
- forslag til forskrift om foreldrebetaling i barnehager
- forslag til forskrift om politiattest
- forslag til forskrift om føring av register til bruk i forbindelse med kontroll av beregning og utbetaling av kontantstøtte
- forslag til forskrift om overgangsregler.

Forskriften om likeverdig behandling av barnehager i forhold til offentlige tilskudd fastsatt ved Kronprinsregentens resolusjon av 19. mars 2004 ble endret med virkning fra 1. august 2005, jf. tidligere utsendt høringsutkast. Den reviderte forskriften vil bli videreført etter ny barnehagelov og sendes derfor ikke ut på høring nå.

Forslag til forskrift om godkjenning av utenlandske utdanninger vil bli sendt på separat høring til berørte instanser på et senere tidspunkt.

Forskriften om innhenting av opplysninger om regnskapsdata og tjenestedata vil først bli nødvendig fra det tidspunkt det øremerkede barnehagetilskuddet fra staten innlemmes i kommunerammen. Departementet vil derfor komme tilbake med forslag til slik forskrift ved overgangen til rammefinansiering.

Departementet vil på et senere tidspunkt ta stilling til om det skal utarbeides én felles forskrift, om forskrifter som emnemessig gjelder samme forhold kan slås sammen eller om systemet med flere forskrifter skal opprettholdes.

Departementet viser for øvrig til drøftingen av den enkelte forskriftshjemmel i Ot. prp. nr. 72 (2004-2005) Om lov om barnehager (barnehageloven).

II Forslag til forskrifter

1 Forskrift om norm for pedagogisk bemanning

1.1 Bakgrunn

Hjemmel for forskrift om pedagogisk bemanning er gitt i barnehageloven 17. juni 2005 nr. 64 § 18 Barnehagens øvrige personale. Bestemmelsens *første ledd* viderefører gjeldende krav om at pedagogiske ledere må ha førskolelærerutdanning. Nytt er at likeverdig med førskolelærerutdanning er annen treårig pedagogisk utdanning på høghskolenivå med videreutdanning i barnehagepedagogikk. I bestemmelsens *sjetste ledd* videreføres gjeldende regel om at departementet gir utfyllende forskrifter om pedagogisk bemanning, dvs. fastsetter en norm for antall barn per pedagogisk leder.

1.2 Forslag til forskrift om norm for pedagogisk bemanning

Forskriften angir en norm som skal være med på å danne grunnlag for at barnehagen kan drive en tilfredsstillende pedagogisk virksomhet i tråd med barnehagelovens og rammeplanens føringer. Det vises for øvrig til loven § 18 femte ledd med hensyn til at bemanningen i barnehagen må være tilstrekkelig til at personalet kan drive en tilfredsstillende pedagogisk virksomhet.

1.2.1 Norm for pedagogisk bemanning

1.2.1.1 Gjeldende rett

Gjeldende forskrift om pedagogisk bemanning gitt 1. desember 1995 med hjemmel i § 17 tredje ledd, fastslår at det skal være én pedagogisk leder per 14-18 barn når barna er over tre år og én per 7-9 barn når barna er under tre år når barnas daglige oppholdstid er over seks timer. Er den daglige oppholdstiden kortere for flertallet av barna, kan barnetallet økes noe per pedagogisk leder, men bør ikke overstige 20 barn over tre år eller 10 barn under tre år, jf. merknader til forskriften. Bakgrunnen for at bestemmelsen setter færre barn per pedagogisk leder når barna er under tre år, er at disse barna trenger mer individuell omsorg og støtte enn eldre barn. Pedagognormen er ikke en norm for gruppestørrelse.

I familiebarnehager skal det være én førskolelærer per 30 barn. Dette følger av forskrift om familiebarnehager, jf. pkt.5.

1.2.1.2 Departementets vurdering og forslag

Hensikten med hovedregelen om pedagognorm er å sikre at det finnes tilstrekkelig personale med pedagogisk kompetanse til å ivareta barns behov for omsorg, lek og læring, sosial tilhørighet og utviklingsstøtte, jf. loven § 2, og barns rett til medvirkning, jf. loven § 3. Videre skal regelen bidra til å sikre et godt og nært samarbeid mellom foreldre og personale til barns beste, jf. loven §§ 1, 2 og 4.

Eier har ansvar for at barnehagens bemanning og samlede kompetanse er tilstrekkelig til at lovens og rammeplanens krav blir oppfylt. Kommunen som barnehagemyndighet har som godkjenning- og tilsynsmyndighet ansvar for å påse at barn får gode utviklings- og aktivitetsmuligheter i barnehagen.

Dagens forbehold om at den fastsatte pedagognormen kan økes noe der barna har kortere oppholdstid enn seks timer per dag, gjelder i de tilfeller der den daglige oppholdstiden er kortere for flertallet av barna. Dette følger av merknadene til forskriften. Av merknadene framgår det dessuten at barnetallet per pedagog i slike tilfeller ikke bør overstige 20 for barn over tre år og 10 for barn under tre år.

Pedagogens plikt til å legge individuelle hensyn til grunn for det pedagogiske opplegget, slik det er presisert i barnehageloven § 2, gjelder alle barn, uansett oppholdstid. Dagens småbarnsforeldre forventer barnehage tilbud av god kvalitet, og barnehagens personale har plikt til å utforme

barnehagetilbudet i nær forståelse og samarbeid med barnas hjem. Barnehagelovens kapittel I Formål og innhold og utfyllende bestemmelser i rammeplanen gir barn rett til gode utviklings- og aktivitetsmuligheter. Pedagoger har et helhetlig ansvar for planlegging og vurdering, daglig omsorg for det enkelte barnet, for utviklingen av det sosiale miljøet og læringsmiljøet i barnegruppen og for samarbeidet med barnas foreldre. Pedagogen har også veiledningsansvar for det øvrige personalet samt medansvar for utvikling av barnehagen som pedagogisk virksomhet og barnehagens samarbeid med andre tjenester. Pedagogens oppgaver er derfor ikke kun knyttet til å ivareta ansvaret for barna som faktisk oppholder seg i barnehagen samtidig. Adgangen til å øke barnetallet per pedagogisk leder må derfor bare benyttes der dette er forsvarlig.

Departementet foreslår at dagens pedagognorm videreføres: Det skal være én pedagogisk leder per 14-18 barn når barna er over tre år og én pedagogisk leder per 7-9 barn når barna er under tre år. Høringsinstansene bes særskilt om å vurdere om disse forholdstallene er hensiktsmessige, eller om det bør være andre antall barn per pedagogisk leder.

1.3 Styrers administrasjonstid

1.3.1 Gjeldende rett

Gjeldende forskrift § 2 slår fast at styrerens administrasjonstid normalt kommer i tillegg til normen for pedagogisk bemanning. I merknadene vises det til at styrerstillingen i små barnehager gjerne er kombinert med stillingen som pedagogisk leder, og at det i slike tilfeller er særlig viktig at eier legger til rette for at styreren har tilstrekkelig tid sammen med barna.

1.3.2 Departementets vurdering og forslag

Departementet har vurdert om det er hensiktsmessig å videreføre denne bestemmelsen. Barnehageloven § 17 første og annet ledd fastslår at barnehagen må ha en forsvarlig pedagogisk og administrativ ledelse og at barnehagen skal ha en daglig leder. Dette betyr at det må avsettes tilstrekkelig ressurser til styrerstillingen og at barnehagens leder må ha nødvendig lederkompetanse.

Barnehagesektoren har gjennomgått en betydelig utbygging og forandring de siste årene. Sektoren er preget av mangfold, både når det gjelder barnehagenes størrelse, organisering og eierformer. I en slik situasjon vil det være store variasjoner i styrerens ledelsesoppgaver, både når det gjelder omfang og type. Pedagogiske og administrative oppgaver er avhengig av faktorer som barnehagens størrelse, arbeidsfordelingen mellom styrer og eier, barnegruppenes behov og sammensetning og personalets samlede kompetanse og erfaring. Dimensjonering av styrerressursen må derfor foretas på bakgrunn av en konkret vurdering av oppgavene som skal løses, barnehagens samlede ressurser og brukernes behov. I små barnehager med kort oppholdstid kan det fortsatt være hensiktsmessig å kombinere stillingen som styrer og pedagogisk leder. I store barnehager kan det være aktuelt å fordele styreroppgavene på flere personer. I slike tilfeller er det viktig at det er klargjort for både foreldre, personale, kommunen og eksterne samarbeidsparter hvem som har det overordnede ledelsesansvaret for barnehagens virksomhet.

På bakgrunn av de store variasjonene i sektoren finner departementet det ikke formålstjenlig å fastsette regler for hva som anses som tilstrekkelige ressurser til ledelse, men presiserer at styrerressursen kun kan medregnes i pedagognormen dersom styreren faktisk er til stede i det daglige arbeidet med barna.

Forskriften § 2 foreslås derfor videreført med en tilføyelse som bringer forskriften i samsvar med loven § 17: Styrerens tid til administrasjon og ledelse kommer i tillegg til normen for pedagogisk bemanning.

1.3.3 Dispensasjon fra norm for pedagogisk bemanning

1.3.3.1 Gjeldende rett

Dagens forskrift gir fylkesmannen kompetanse til å gi dispensasjon fra normen slik at antall barn per førskolelærer kan økes noe. Fylkesmannen kan innvilge både midlertidige og varige dispensasjoner. Forskriften gir også kommunen adgang til å innvilge midlertidig dispensasjon fra pedagognormen for inntil to år av gangen. Denne typen dispensasjon kan benyttes som et alternativ til dispensasjon fra utdanningskravet for førskolelærere. Hensikten med bestemmelsen er å gi barnehageeier mulighet for å vurdere hvordan barnehagens førskolelærere kan nyttes til beste for alle barna i barnehagen når eier ikke greier å skaffe et tilstrekkelig antall førskolelærere.

1.3.3.2 Departementets vurdering og forslag

Pedagognormen må først og fremst betraktes som en sikringsbestemmelse knyttet til barns behov for og rett til gode utviklings- og aktivitetsmuligheter, jf. lovens kapittel I.

Dispensasjonsadgangen ble innført i en periode med stor mangel på barnehageplasser og pedagoger. Den nye barnehageloven åpner for at annen treårig pedagogisk utdanning på høghskolenivå med videreutdanning i barnehagepedagogikk er likeverdig med førskolelærerutdanning. Dette vil kunne bidra til å skaffe flere pedagoger til barnehagene. I dag har flere kommuner full barnehagedekning og målet om barnehageplass til alle som ønsker det, forventes nådd innen kort tid. På bakgrunn av framskrivninger foretatt av Statistisk sentralbyrå for Utdannings- og forskningsdepartementet og Barne- og familiedepartementet, vil det ikke være mangel på førskolelærere når målet om full barnehagedekning er nådd. Basert på dagens forutsetninger om blant annet pedagogtetthet, er det beregnet et overskudd av førskolelærere om få år.

Behov for dispensasjon fra pedagognormen kan likevel fortsatt oppstå. Små kommuner er særlig sårbare for svingninger i etterspørselen etter barnehageplasser, og i en fullt utbygd sektor kan det fra tid til annen oppstå situasjoner der et fåtall barn i lokalsamfunnet mangler barnehageplass. I slike tilfeller må ikke regelverket være til hinder for at barnehager og kommuner kan utøve skjønn i konkrete situasjoner.

Departementet mener eier fortsatt bør gis adgang til å søke om dispensasjon fra normen om pedagogisk bemanning. For å sikre at saken blir tilstrekkelig belyst og brukernes rett til medbestemmelse ivaretas, skal uttalelse fra barnehagens samarbeidsutvalg legges ved eiers søknad om dispensasjon fra pedagognormen. Kommunen må foreta en konkret vurdering av barnegruppenes sammensetning og behov, barnehagens fysiske miljø (ute- og innearealer), barnehagens totalbemanning og personalets samlede kompetanse.

Departementet vil presisere at dispensasjonsadgangen kun skal benyttes unntaksvis. Normen for pedagogisk bemanning er i utgangspunktet fleksibel og gir eier rom for en konkret vurdering av hvor mange barn hver enkelt pedagogisk leder kan ha ansvar for. Pedagogtettheten i norske barnehager er lav sammenlignet med andre nordiske land. Flere barnehageeiere har valgt å øke pedagogtettheten for å styrke barnehagens kvalitet. I en fullt utbygd sektor kan det forventes at flere eiere vil øke andelen personale med formell kompetanse for å sikre stabilitet i personalgruppen og kvalitet på tilbudet til barn og foreldre.

Avgjørelsen av om det skal innvilges dispensasjon fra pedagognormen må bero på en konkret vurdering av de faktiske forhold. De faktiske forholdene, så som den totale bemanningen og barnegruppenes sammensetning, kan endre seg. Noen av forholdene kan endre seg fra år til år, slik at det bare bør gis dispensasjon for ett år om gangen. I enkelte barnehager kan forholdene imidlertid ligge slik an at kommunen finner at det både er forsvarlig og riktig å gi dispensasjon i inntil to år. Departementet legger til grunn at kommunen med sin lokalkunnskap vil være den nærmeste til å vurdere hva som best i den konkrete situasjonen. Departementet har tillit til at kommunen vil håndtere dispensasjonsadgangen lojalt i forhold til det hovedkravet som ligger i den fastsatte normen, og foreslår derfor at dispensasjon skal kunne innvilges for inntil to år av gangen.

Barnehagesektoren har gjennomgått vesentlige og grunnleggende endringer de siste årene, både når det gjelder omfang, mangfold og krav til profesjonell drift. Departementet vil derfor peke på at begrunnelsen for dispensasjonsadgang og vilkårene for å innvilge dispensasjon fra pedagognormen i dagens barnehager ikke nødvendigvis er sammenfallende med merknadene til

forskriften fastsatt i 1995. Vilklarene vil bli utdypet i departementets merknader til ny forskrift om pedagogisk bemanning.

I §§ 18 og 19 i den nye barnehageloven er dispensasjonsadgangen fra utdanningskravet lagt til kommunen med klageadgang til fylkesmannen. Behovet for forenkling og harmonisering av regelverket tilsier at denne modellen også velges for dispensasjonsadgangen i forskriften om pedagogisk bemanning.

Ved kommunens behandling av saken kommer forvaltningsloven 10. februar 1967 til anvendelse. Loven har nærmere regler om behandlingsmåten i forvaltningssaker. I lovens kapittel II om ugildhet stilles det i § 6 habilitetskrav til den som skal tilrettelegge grunnlaget for en avgjørelse eller skal treffe avgjørelse i en forvaltningssak. Habilitetskravene skal blant annet sikre tilliten til at sakene får en upartisk behandling.

1.4 Forslag til forskrift om pedagogisk bemanning, gitt med hjemmel i barnehageloven § 19 sjette ledd

§ 1. Norm for pedagogisk bemanning

Det skal være minimum én pedagogisk leder per 14-18 barn når barna er over tre år og én pedagogisk leder per 7-9 barn når barna er under tre år og barnas daglige oppholdstid er over seks timer. I barnehager der barna har kortere oppholdstid per dag, kan barnetallet økes noe per pedagogisk leder.

§ 2. Styrers tid til administrasjon og ledelse

Styrerens tid til administrasjon og ledelse kommer i tillegg til normen for pedagogisk bemanning.

§ 3. Midlertidig dispensasjon

Eier kan søke kommunen om midlertidig dispensasjon fra denne forskrift § 1. Uttalelse fra barnehagens samarbeidsutvalg skal legges ved søknaden. Kommunen kan innvilge midlertidig dispensasjon fra denne forskrift § 1 for inntil to år av gangen når særlige hensyn tilsier det. Kommunens vedtak kan påklages til fylkesmannen.

§ 4. Ikrafttredelse

Forskriften trer i kraft fra.....

Kristiansand kommunes kommentarer:

Norm for pedagogisk bemanning

I Kristiansand som en tid har hatt full barnehagedekning, er det fokus på å tilpasse gruppesammensetningen søknadsmassen, samt gi barna en best mulig kvalitet på tilbudet. Nye forskrifter må gi rom for hensiktsmessig organisering av barnehagen tilpasset lokale forhold.

Nok barnehageplasser/full barnehagedekning er en lovpålagt oppgave for kommunene, og forskriftene bør derfor ha dette som utgangspunkt.

Hovedregelen om pedagognorm bør være å sikre at det finnes tilstrekkelig personale med pedagogisk personale med pedagogisk kompetanse til å ivareta barns behov for omsorg, lek og læring, sosial tilhørighet og utviklingsstøtte. Det kan imidlertid være viktig å ta med at barnas individuelle modningsnivå, kulturelle og språklig tilhørighet kan være vel så viktig som faktisk alder ved vurdering av tilstrekkelig personale med pedagogisk kompetanse.

Forholdstallene og skillet mellom over og under 3 år kan oppfattes noe rigid og opprettholder avdelingstankegangen og gruppestørrelse. Statstilskuddordningen med skillet over og under 3 år bidrar også til dette.

Styrers administrasjonstid.

Forslag til ny forskrift må gi rom for hensiktsmessig organisering og ledelse av barnehagen tilpasset lokale forhold. Forslaget harmoniserer med utviklingen i kommunene med hensyn til å organisere ledelsen av barnehagene hensiktsmessig i forhold til stor grad av delegering. Videre gir forslaget kommunene den nødvendige friheten i forhold til organiseringen av ledelsen av barnehagene i fremtiden.

2. Forskrift om midlertidige og varige dispensasjoner og unntak fra utdanningskravet for styrer og pedagogisk leder

2.1 Bakgrunn

Dagens barnehagelov har forskrifter om dispensasjon fra utdanningskravet for styrere i § 16, for pedagogiske ledere i § 17 og for pedagogiske veiledere i familiebarnehager i § 5 i forskrift om familiebarnehager. Departementet ser fortsatt behov for å ha dispensasjonsregler fra utdanningskravet, men mener at reglene bør forenkles og harmoniseres. Dagens barnehagelov har en bestemmelse om unntak fra utdanningskravet for personer som arbeider på nattid. Bestemmelsen flyttes nå over i forskrift.

2.2 Gjeldende rett

Barnehageloven med forskrifter har i dag regler om dispensasjon fra utdanningskravet dersom det ikke kan skaffes førskolelærere til stillinger som styrere, pedagogiske ledere og veiledere i familiebarnehager. Bestemmelsene er ulike for de tre gruppene og til dels svært detaljerte og vanskelige å holde fra hverandre.

Kommunen kan gi midlertidig dispensasjon fra utdanningskravet etter at stillingene har vært offentlig utlyst og det ikke har meldt seg kvalifiserte søkere. Midlertidig dispensasjon for pedagogiske ledere kan gis for inntil to år av gangen, mens det for pedagogiske veiledere i familiebarnehager og styrere kun kan gis dispensasjon for inntil ett år av gangen. Studenter i desentralisert eller deltids førskolelærerutdanning som samtidig arbeider som styrere eller pedagogiske ledere i barnehager, kan gis dispensasjon fra utdanningskravet for hele studietiden.

Videre kan fylkesmannen, dersom svært gode grunner taler for det, gi varig dispensasjon fra utdanningskravet for styrer. Stillingen må ha vært besatt av en person som har hatt midlertidig dispensasjon i tre år, og stillingen må ha vært utlyst hvert år uten at det har meldt seg kvalifiserte søkere. Kommunen skal uttale seg om søknad om varig dispensasjon. Tilsvarende kan fylkesmannen gi varig dispensasjon fra utdanningskravet for pedagogisk leder, i dette tilfellet kun med vilkår om at stillingen har vært besatt med en person som har hatt midlertidig dispensasjon i to år uten at det har meldt seg kvalifiserte søkere. For førskolelærere i familiebarnehager kan det ikke gis varige dispensasjoner fra utdanningskravet.

Kommunenes vedtak i saker om midlertidig dispensasjon kan påklages til fylkesmannen. Fylkesmannens vedtak i sak om varig dispensasjon fra utdanningskravet kan påklages til departementet.

2.3 Personale som arbeider i barnehagen på nattid

Dagens barnehagelov § 18 fastslår at utdanningskravet i § 17 ikke gjelder for personer som arbeider i barnehagen på nattid, men at kommunen skal godkjenne bemanningsplanen og den enkelte ansettelse. At kommunen skal godkjenne den enkelte ansettelse, innebærer at den ansattes egnethet for denne typen arbeid skal vurderes. Kommunen skal også påse at bemanningsplanen er forsvarlig med hensyn til antall voksne i forhold til antall barn. Kommunens vedtak kan påklages til fylkesmannen.

Bestemmelsen er en unntaksbestemmelse fra § 17 om krav til førskolelærerutdanning for pedagogiske ledere i barnehagen. Unntaket gjelder kun for personer som skal arbeide i barnehagen på nattid. Det viktigste er at disse personene er omsorgsfulle, trygge og stabile. Personene bør ha erfaring fra arbeid med barn. Kravet til styrer gjelder, hvilket innebærer at styrer også er leder for den virksomheten som foregår på nattid. Med nattid menes tidsrommet mellom klokken 21.00 og 06.00, jf. arbeidsmiljøloven 4. februar 1977 nr. 4 § 42.

2.4 Forslag til forskrift om dispensasjon og unntak fra utdanningskravet

2.4.1 Bakgrunn

Departementets forslag til en felles forskrift om dispensasjon og unntak fra utdanningskravet er utarbeidet med tanke på forenkling.

Forslaget tar utgangspunkt i tre forskrifter fastsatt av Barne- og familiedepartementet 1. desember 1995: *Forskrift om familiebarnehager*, *Forskrift om midlertidig og varig dispensasjon fra utdanningskravet til styrer* og *Forskrift om midlertidig og varig dispensasjon fra utdanningskravet for pedagogisk leder*. Bestemmelsen om unntak fra utdanningskravet for personer som arbeider i barnehagen på nattid er flyttet fra loven og inn i forskriften.

2.4.2 Nye forutsetninger

Departementet vil peke på at dagens dispensasjonsregler ble innført i en periode med stor mangel på både barnehageplasser og førskolelærere. I dag har flere kommuner full barnehagedekning, og målet om barnehageplass til alle som ønsker det, forventes nådd innen kort tid.

Førskolelærerdekningen er god i store deler av landet, men det er lokale forskjeller. Ved utgangen av 2004 hadde 90,1 prosent av de pedagogiske lederne og 87,6 prosent av styrerne førskolelærerutdanning.

Nyere kunnskap om barndommens betydning som grunnlag for livslang læring, barns rettigheter i henhold til FNs barnekonvensjon og foreldregruppens forventninger tilsier at det må stilles store krav til barnehagepersonalets kompetanse. I forhold til andre land det er naturlig å sammenligne seg med, har norske barnehager en lav andel personale med pedagogisk utdanning.

Endringer i personalbestemmelsene i loven har skapt nye forutsetninger som må ses i sammenheng med dispensasjonsreglene. Styrerbestemmelsen (§ 17 annet ledd) åpner for å ansette styrer med annen barnefaglig og pedagogisk kompetanse på høgskolenivå enn førskolelærerutdanning. Pedagogiske ledere må fortsatt ha utdanning som førskolelærere, mens annen treårig pedagogisk utdanning på høgskolenivå og videreutdanning i barnehagepedagogikk er likeverdig med førskolelærerutdanning (§18 annet ledd). Dette vil etter departementets vurdering på sikt redusere behovet for bruk av dispensasjonsadgangen betraktelig.

I en fullt utbygd sektor kan det imidlertid fortsatt være behov for dispensasjonsadgang i særlige tilfeller, for eksempel når det er vanskelig å skaffe utdannet personale til vikariater.

Den nye barnehageloven §§ 17 og 18 gir kommunen adgang til å innvilge midlertidig og varig dispensasjon fra utdanningskravet til styrer og pedagogisk leder. Dette er en endring i forhold til i dag, da kommunen bare kan innvilge midlertidig dispensasjon, mens fylkesmannen kan innvilge varig dispensasjon.

2.4.3 Tilnærmet felles regler for stillingstypene

Departementet foreslår tilnærmet felles regler for alle stillingstypene. Dette innebærer en betydelig forenkling av saksbehandlingen.

Hovedregelen om utdanningskrav er gitt for å sikre at personalet har nødvendig kompetanse for å drive barnehagen til beste for barn og foreldre, i tråd med føringer i lov og rammeplan. Personalets kvalifikasjoner er av vesentlig betydning for kvaliteten på tilbudet til barna, samarbeidet med foreldrene og andre samarbeidsparter og for barnehagens muligheter for å arbeide systematisk og langsiktig med sikring og utvikling av den pedagogiske virksomheten. Hensynet bak hovedregelen må også legges til grunn ved fastsetting av dispensasjonsregler og ved behandling av dispensasjonssøknader.

Departementet har vurdert om det bør gis adgang til midlertidig dispensasjon for ett eller to år av gangen. Utdanningskravet i loven er satt for å sikre at barnehagen har den nødvendige kompetansen for å sikre barna et likeverdig pedagogisk tilbud av god kvalitet. Dispensasjon fra utdanningskravet bør derfor ikke gis for en periode som er lenger enn absolutt nødvendig, dvs. inntil det melder seg en kvalifisert søker. Det ville være uheldig ressursutnyttelse dersom det oppsto en situasjon der en førskolelærer ikke kunne få jobb som pedagogisk leder fordi stillingen

var besatt av en person med dispensasjon. Dette kan tale for at det bare skal kunne gis dispensasjon for ett år om gangen. På den annen side vil situasjonen for enkelte barnehager være slik at det ikke er påregnelig at det vil melde seg en kvalifisert søker i løpet av de to neste årene. En dispensasjon for to år om gangen vil i et slikt tilfelle skape mer stabilitet og ro i personalgruppen, noe som igjen er i barnas interesse.

Departementet legger til grunn at den enkelte kommune vil ha den lokalkunnskapen som trengs for å vurdere om dispensasjonen bør gis for ett eller to år av gangen. Departementet har tillit til at kommunene vil praktisere dispensasjonsforskriften lojalt i forhold til lovens hovedkrav om utdanning, og vil derfor foreslå at dispensasjon kan innvilges for *inntil to år av gangen* for styrer, pedagogisk leder og veileder for familiebarnehager.

Departementet har også vurdert om varig dispensasjon skal kunne innvilges etter to år, i tråd med dagens regler om varig dispensasjon for pedagogisk leder, eller etter tre år, som er gjeldende regel for innvilgelse av varig dispensasjon for styrer. Departementet foreslår at varig dispensasjon for styrer og pedagogisk leder kan innvilges etter at en person har hatt midlertidig dispensasjon i *tre år*. Departementet vil presisere at eier må gjøre en reell innsats for å skaffe kvalifisert personale til barnehagen.

På bakgrunn av drøftingen over finner departementet det ikke nødvendig å videreføre særskilte regler om at personer under førskolelærerutdanning kan innvilges dispensasjon inntil utdanningen er avsluttet. Departementet ber imidlertid spesielt om høringsinstansenes syn på om det kan være behov for å opprettholde særregler for personer under førskolelærerutdanning.

2.4.4 Generelt om adgangen til å gi dispensasjon

Substansen i gjeldende forskrifter om dispensasjon fra utdanningskravet foreslås i hovedsak videreført. Bestemmelsene gir barnehageeier mulighet til å søke om dispensasjon fra utdanningskravet til styrer, jf. loven § 17 og til pedagogisk leder, jf. loven § 18. Den som ønsker eller innehar stillingen som styrer eller pedagogisk leder, kan med andre ord ikke selv søke om dispensasjon.

Det skal kreves at stillingen har vært offentlig utlyst og at det ikke har meldt seg kvalifisert søker til stillingen. Alle dispensasjoner som gis skal være knyttet til den personen det søkes dispensasjon for og til en konkret stilling i en konkret barnehage. Det er med andre ord ikke mulig å ta en dispensasjon med seg fra en barnehage til en annen.

Ved behandling av søknader om midlertidig og varig dispensasjon fra utdanningskravet til styrer, pedagogisk leder i barnehage og midlertidig dispensasjon fra utdanningskravet for veileder i familiebarnehage skal de reelle kvalifikasjonene til den det søkes for vurderes av kommunen. Når den reelle kompetansen hos den det søkes for er vurdert, kan kommunen knytte vilkår til dispensasjonen. Hva slags vilkår som eventuelt stilles, vil være avhengig av den reelle kompetansen vedkommende har, og på hvilken måte kommunen finner det nødvendig å sikre at vedkommende blir i stand til å fylle stillingen. Det kan for eksempel stilles krav om at den som får dispensasjon, mottar veiledning fra førskolelærer.

Det må kunne dokumenteres av eier at stillingen har vært offentlig utlyst og at det er gjort en reell innsats for å skaffe kvalifisert person til stillingen. Kommunen må utvise skjønn i vurderingen av eiers innsats for å skaffe kvalifisert personale. Det kan for eksempel være aktuelt å vurdere utlysningstekst, om utlysningen er offentlig tilgjengelig, tidspunktet for utlysningen og søknadsfrist på stillingen.

Dispensasjonsbestemmelsen er en kan-regel, som gir kommunen mulighet til å innvilge dispensasjonssøknaden, men som også gir kommunen mulighet til å avslå. Dersom kommunen ikke finner at det er særlige gode grunner som taler for å gi varig dispensasjon, skal søknaden avslås.

2.4.5 Midlertidig dispensasjon

Bestemmelsen gir barnehageeier mulighet til å søke om midlertidig dispensasjon fra utdanningskravet til styrer og pedagogisk leder, jf. loven §§ 17 og 18. Forslaget til bestemmelse om midlertidig dispensasjon er samlet i én paragraf, som gjelder styrer, pedagogisk leder i

barnehage og veileder for familiebarnehagene. Dette representerer en forenkling i forhold til gjeldende forskrifter.

2.4.6 Varig dispensasjon

For varige dispensasjoner foreslås det krav om at stillingen har vært utlyst, at det ikke har meldt seg kvalifisert søker, og at det skal være svært gode grunner som taler for å innvilge en varig dispensasjon.

Forslag til bestemmelser om varig dispensasjon for styrer og pedagogisk leder er sammenfallende. For begge grupper foreslås det krav om "svært gode grunner" for å innvilge varig dispensasjon. I dagens regelverk er dette kravet forbeholdt styrerstillinger. I "svært gode grunner" ligger at eier ikke har klart å rekruttere utdannet personale til tross for reell innsats, og at den det søkes dispensasjon for er skikket/egnet til arbeid som styrer eller pedagogisk leder i barnehagen.

Kommunen skal vurdere den reelle kompetansen hos den det søkes dispensasjon for. Kunnskap om barn, om pedagogisk og administrativ ledelse og om barnehagens samfunnsmandat er nødvendig for å inneha en stilling som styrer. Andre relevante momenter som kan tillegges vekt, er for eksempel: Hvor lenge vedkommende har utført relevant arbeid i barnehage, hvor sannsynlig det er at barnehagen innen rimelig tid kan få ansatt pedagog i stillingen mv. En søknad om dispensasjon fra utdanningskravet for pedagogisk leder skal inneholde en uttalelse fra barnehagens styrer. Kunnskap om barn og barnehagens samfunnsmandat er nødvendig for å inneha en stilling som pedagogisk leder. Andre relevante momenter som kan tillegges vekt er for eksempel: Om vedkommende er under utdanning eller videreutdanning som kvalifiserer for arbeid som pedagogisk leder, hvor lenge vedkommende har utført relevant arbeid med barn i barnehage, hvor sannsynlig det er at barnehagen innen rimelig tid kan få ansatt førskolelærer i stillingen mv.

I samsvar med forvaltningslovens bestemmelser kan kommunens vedtak påklages til fylkesmannen.

Departementet foreslår at bestemmelsen om at det ikke gis varig dispensasjon fra utdanningskravet for styrer og pedagogisk leder i familiebarnehager videreføres. Det særegne ved denne driftsformen er bakgrunnen for dette.

2.4.7 Unntak fra utdanningskravet for personale som arbeider i barnehagen på nattid

Den nye barnehageloven gir i § 18 første ledd departementet adgang til å gi forskrifter om unntak fra utdanningskravet for pedagogiske ledere som arbeider i barnehagen på nattid. Denne unntaksbestemmelsen foreslås inntatt i felles forskrift for dispensasjon og unntak fra utdanningskravet. Substansen i bestemmelsen videreføres uendret.

2.4.8 Klageadgang

Barnehageeierens klageadgang foreslås videreført. Dersom kommunen ikke innvilger søknad om dispensasjon fra utdanningskravet, eller kommunen stiller vilkår ved dispensasjonen som barnehageeier ikke vil godta, kan vedtaket klages inn for fylkesmannen. Det samme gjelder dersom kommunen avslår søknad om godkjenning av bemanningsplanen og ansettelsen av personale som skal arbeide om natten. Klagen skal i slike tilfeller fremmes via kommunen, som på denne måten gis mulighet til å vurdere sitt eget vedtak på nytt og eventuelt omgjøre det. Dette følger av forvaltningslovens regler for klage. Dersom kommunen ikke ønsker å omgjøre eget vedtak, skal klagen oversendes fylkesmannen til behandling.

2.5 Forslag til forskrift om midlertidig og varig dispensasjon og unntak fra utdanningskravet for styrer og pedagogisk leder, gitt med hjemmel i barnehageloven §§ 17 og 18

§ 1. Midlertidig dispensasjon

Kommunen kan, etter søknad fra barnehagens eier, innvilge midlertidig dispensasjon fra utdanningskravet for styrer og pedagogisk leder for inntil to år av gangen etter at stillingen har vært offentlig utlyst og det ikke har meldt seg kvalifisert søker.

Etter en samlet vurdering av den reelle kompetansen hos den det søkes dispensasjon for, kan kommunen stille relevante vilkår ved innvilgelse av dispensasjonen.

Dispensasjonen som gis er knyttet til den personen det søkes dispensasjon for og til en konkret stilling i en konkret barnehage.

§ 2. Varig dispensasjon

Når en person har hatt midlertidig dispensasjon etter denne forskrift § 1 i tre år, kan kommunen innvilge varig dispensasjon fra utdanningskravet for styrer og pedagogisk leder dersom det ikke melder seg kvalifisert søker og svært gode grunner taler for det.

For styrer og pedagogisk leder i familiebarnehager kan det ikke gis varig dispensasjon fra utdanningskravet.

Søknad om varig dispensasjon fra utdanningskravet for styrer og pedagogisk leder skal framsettes av barnehagens eier. Eier må dokumentere at stillingen har vært utlyst offentlig og at det er gjort en reell innsats for å skaffe kvalifisert person til stillingen. Søknad om varig dispensasjon for pedagogisk leder skal inneholde uttalelse fra barnehagens styrer.

Varig dispensasjon skal bare gis unntaksvis. Det skal foretas en individuell vurdering av vedkommendes reelle kompetanse knyttet til barnehagens samfunnsmandat. Dispensasjonen som gis er knyttet til den personen det søkes dispensasjon for og til en konkret stilling i en konkret barnehage.

§ 3. Unntak fra utdanningskravet for personale som arbeider i barnehagen på nattid

Utdanningskravet i barnehageloven § 18 første ledd gjelder ikke for personer som arbeider i barnehagen på nattid. Kommunen skal godkjenne bemanningsplanen og den enkelte ansettelsen.

§ 4. Klage

Kommunens vedtak i sak om midlertidig og varig dispensasjon kan påklages til fylkesmannen. Det samme gjelder kommunens vedtak i sak om godkjenning av bemanningsplan og ansettelse av personale som skal arbeide i barnehage på nattid.

§ 5. Ikrafttredelse

Forskriften trer i kraft.....

Kristiansand kommunes kommentarer:

Dispensasjon fra normen om pedagogisk bemanning.

Støtter forslaget: " for å sikre at saken blir tilstrekkelig belyst og brukernes rett til medbestemmelse i varetas, skal uttalelse fra barnehagens samarbeidsutvalg legges ved eiers søknad om dispensasjon fra pedagognormen."

Fint at departementet presiserer at dispensasjons adgang kun skal benyttes unntaksvis.

3 Forskrift om saksbehandlingsregler for opptak i barnehage

3.1 Bakgrunnen for og formålet med forskriften

I den nye barnehageloven 17. juni 2005 nr. 64 er følgende nye ledd inntatt i bestemmelsen om samordnet opptaksprosess i § 12:

Forvaltningsloven kapittel IV-VI gjelder ikke for opptak i barnehage. Kongen gir forskrift om behandling av søknader om opptak i barnehage.

Erfaringene har vist at det er lite hensiktsmessig at reglene i forvaltningsloven 10. februar 1967 om saksforberedelse ved enkeltvedtak (kap. IV), vedtak (kap.V) og klage og omgjøring (kap.VI) skal gjelde fullt ut ved opptak i barnehage. Flere kommuner har hatt problemer med å gjennomføre et effektivt og hensiktsmessig opptak i tråd med disse bestemmelsene. Hensynet til søkeres rettssikkerhet, behovet for en forsvarlig og effektiv opptaksprosess og opptaksorganets behov for legitimitet tilsier imidlertid at det bør innføres saksbehandlingsregler for opptak.

For alle barnehager som reguleres av barnehageloven, foreslås det derfor at det nå i forskrift fastsettes særlige saksbehandlingsregler for behandling av søknader om opptak. Forskriften skal bidra til å sikre en forsvarlig opptaksprosess som ivaretar brukernes behov for rettssikkerhet og en effektiv saksbehandling. Departementet foreslår at saksbehandlingsreglene legges tettest mulig opp til forvaltningsloven der dette er hensiktsmessig.

3.2 Nærmere om forslaget til forskrift

Paragraf 1 definerer forskriftens formål og virkeområde. Forskriften skal gjelde for alle virksomheter som omfattes av barnehageloven, dvs. både ordinære barnehager og familiebarnehager.

Paragraf 2 foreslår at barnehagens vedtekter skal definere barnehagens opptakskrets og opptakskriterier. Etter barnehageloven 17. juni 2005 nr. 64 § 7 fjerde ledd skal vedtektene gi opplysninger som er av betydning for foreldrenes/de foresattes forhold til barnehagen, herunder opptakskriterier. Det følger av barnehageloven § 12 første ledd at det skal tas hensyn til barnehagens mangfold og egenart. Dette innebærer blant annet at barnehagens opptakskrets og opptakskriterier skal respekteres. Den samordnede opptaksprosessen innskrenker ikke barnehagens rett til å definere sin opptakskrets og sine opptakskriterier.

Et tilbud om barnehageplass er generelt meget viktig for barna og foreldrene. Tildeling av barnehageplass innebærer også en vesentlig tilståelse av offentlige midler. Hensynet til foreldrenes behov for informasjon og behovet for å kunne etterprøve en tildeling av plass, tilsier at alle barnehager må vedtektsfeste opptakskrets og opptakskriterier.

Opptakskriteriene må være objektive og etterprøvbare. Dette innebærer at de bør være så konkrete som mulig, slik at det i etterkant lar seg gjøre å vurdere om tildelinger av plasser er i samsvar med dem.

Barn innenfor opptakskretsen med lovfestet rett til prioritet skal alltid prioriteres først. I den nye barnehageloven § 13 er det gitt rett til prioritet ved opptak for barn med nedsatt funksjonsevne og barn det er fattet vedtak om etter barnevernloven 17. juli 1992 nr. 100 §§ 4-12 og 4-4 annet og fjerde ledd.

Den øvrige prioriteringen kan variere fra barnehage til barnehage, og loven gir ingen føringer her. Det gis ofte prioritet til minoritetsspråklige barn, barn av eneforsørgere og barn der det er ekstraordinære belastninger i hjemmet. Det er også vanlig å gi prioritet til søsken og ansattes barn.

I forhold til den store gruppen barn som ikke har et særskilt grunnlag for prioritet, må opptaket også skje ut i fra objektive og etterprøvbare kriterier som er vedtektsfestet. Eksempler på slike kriterier kan være dato for oppføring på barnehagens venteliste, loddtrekning eller barnets fødselsdato. Slike kriterier for prioriteringer vil fortsatt kunne nyttes, men de må være definert i vedtektene.

Mange barnehager har behov for å prioritere riktig alders- og kjønns sammensetning. Det er i så fall viktig at barnehagen så langt som mulig konkretiserer i vedtektene hva dette innebærer. Innebærer det like mange barn av hvert kjønn fra hvert alderstrinn i hver gruppe eller i barnehagen som helhet, eller innebærer det noe annet. Det er også viktig at det avklares i vedtektene hvilken prioritet riktig alders- og kjønns sammensetning skal ha i forhold til andre prioriteringer.

Departementet er kjent med at barnehagenes opptakspraksis varierer. Det bes derfor særskilt om høringsinstansenes syn på hvorledes de ulike behovene som her gjør seg gjeldende best kan forenes.

Paragraf 3 slår fast at den enkelte opptaksmyndighet skal foreta opptaket i samsvar med de fastsatte opptakskriteriene. Barnehageloven § 12 første ledd stiller krav om en samordnet opptaksprosess. For nærmere redegjørelse om hvorledes en slik samordning skal skje, vises det til Ot. prp. 76 (2002-2003) Om lov om endringer i lov 5. mai 1995 nr. 19 om barnehager (barnehageloven). Søkernes ønsker og behov skal tillegges stor vekt ved selve opptaket, og foreldrenes valg må være styrende så langt det er mulig. Det er av betydning for foreldrenes rettssikkerhet og avgjørelsens legitimitet at de fastsatte opptakskriterier lojalt følges. Barnehageplass er fortsatt en mangelvare flere steder, og et tilbud om plass innebærer betydelige offentlige overføringer til den enkelte. Verken foreldrene eller barnehagesektoren er tjent med en situasjon der tildelingen av barnehageplass skjer vilkårlig, og der det åpnes for at påvirkning fra den enkelte søker er utslagsgivende.

Ved hovedopptak skal alle søkere underrettes skriftlig om hvorvidt de har fått plass og i hvilken barnehage de har fått plass. Det skal videre underrettes om retten til etterfølgende skriftlig begrunnelse for et avslag, retten til å klage og klagefristen, jf. §§ 4, 6 og 9. Søkere som får et tilbud vil, etter det departementet kjenner til, i mange tilfeller strykes fra ventelisten – selv om de hadde ført opp en annen barnehage som første prioritet. Dersom foreldrene takker ja til det tilbudet de får, bør det være anledning til å søke overflytting til den andre barnehagen, og bli ført opp på ventelisten ved denne barnehagen og dermed bli vurdert ved eventuelle senere ledige plasser.

Ved supplerende opptak i løpet av året der det blir en eller flere ledige plasser, er det av hensyn til effektiv ressursbruk ønskelig at plassen tildeles raskt og ikke blir stående tom. Tildeling av den ledige plassen må skje med utgangspunkt i ventelisten, i samsvar med de fastsatte opptakskriteriene. I en samordnet opptaksprosess vil kommunen ha oversikt over det samlede barnehagetilbudet og etterspørselen etter barnehageplasser, noe som vil bidra til effektiv bruk av barnehageplassene i kommunen.

Et tilbud om barnehageplass må gis skriftlig. Etter departementets mening er det ikke hensiktsmessig bruk av ressurser å underrette samtlige øvrige søkere på ventelisten og gi dem klagerett. Tildelingen skal skje i samsvar med fastsatte kriterier, og en omfattende klageadgang vil vanskeliggjøre en effektiv opptaksprosess og formålstjenlig ressursbruk. Eventuelle søkere med lovfestet rett til prioritet bør imidlertid underrettes og gis klageadgang. Det vises her blant annet til at kommunen ved tildeling av barnehageplass til barn med nedsatt funksjonsevne er gitt en viss rett til å vurdere hvilken barnehage det skal tilbys plass i - uavhengig av hvor foreldrene primært har ønsket plass. Det kan også tenkes tilfeller der det er flere barn med lovfestet rett til prioritet som står på venteliste. Søkere med lovfestet rett til prioritet bør derfor etter departementets vurdering underrettes og gis opplysninger om rett til etterfølgende begrunnelse, klagerett og klagefrist, jf. forslaget §§ 4, 6 og 9.

Paragraf 4 og paragraf 5 regulerer søkerens rett til begrunnelse og innsyn i saksdokumentene.

Departementet foreslår at søker gis rett til å kreve en skriftlig begrunnelse for hvorfor barnet ikke fikk den eller de barnehageplasser det var søkt om. Begrunnelsen bør være så konkret som mulig, men taushetsplikten etter forvaltningsloven § 13 må iakttas. Generelle opplysninger kan alltid gis. Ved krav om dokumentinnsyn foreslår departementet at forvaltningslovens regler om partsinnsyn gjelder tilsvarende så langt ikke annet bestemmes i forskriften.

I utgangspunktet rammes en del av de opplysningene som gis ved søknad om opptak av taushetspliktreglene i forvaltningsloven 10. februar 1967 § 13. Det framgår imidlertid av § 13 b første ledd nr. 1 at taushetsplikten ikke er til hinder for at opplysningene gjøres kjent for sakens parter eller deres representanter. Hva som utgjør "en sak" er derfor av betydning for partens innsynsrett. Som utgangspunkt kan en si at det som inngår i en og samme avgjørelsesprosess utgjør samme sak. Der flere konkurrerer om noe som ikke alle kan få, må alle søkere anses som parter i samme sak. Ved opptak av barn i barnehage er det derfor naturlig å anse samtlige søkere

som en del av den samme avgjørelsesprosessen. Søkerne konkurrerer om et tilgjengelig, men ikke tilstrekkelig antall plasser. På denne bakgrunn må det være riktig å anse samtlige søkere som parter i samme sak.

Forvaltningslovens regler om partsinnsyn gjelder etter den nye barnehageloven ikke for opptak i barnehage. Det er derfor nødvendig å lage egne regler om dette i forskriften. Hovedregelen om partenes innsynsrett i sakens dokumenter finnes i forvaltningsloven § 18 første ledd. Etter denne bestemmelsen har parten rett til å gjøre seg kjent med sakens dokumenter for så vidt ikke annet framgår av de øvrige bestemmelsene i §§ 18 eller 19. Utgangspunktet er at partene har full innsynsrett i alle sakens dokumenter. Også her må det legges til grunn at alle søkere er parter i samme sak, jf. ovenfor. Partsinnsynsretten gjelder derfor som utgangspunkt for så vel partens egen søknad som de øvrige søkeres søknader.

Etter forvaltningsloven § 19 er visse opplysninger unntatt fra partsoffentlighet. Bestemmelsens annet ledd slår fast at en part ikke har krav på å gjøre seg kjent med de opplysninger som gjelder en annen persons helseforhold eller andre forhold som av særlige grunner ikke bør meddeles videre, med mindre det er av vesentlig betydning for parten at han eller hun får tilgang til disse opplysningene. Bestemmelsen legger opp til en avveining mellom motstridende hensyn, behovet for partsoffentlighet på den ene side og behovet for personvern på den annen side.

Slik systemet med opptakskriterier i mange barnehager fungerer, hvor man blant annet må opplyse om fysiske eller psykiske forhold hos barnet eller andre familiemedlemmer, vil søknadene regelmessig kunne inneholde opplysninger om "en annen persons helseforhold" eller "andre forhold som av særlig grunner ikke bør meddeles videre", jf. forvaltningsloven § 19 annet ledd. Hva som likevel er av så "vesentlig betydning" for parten å få opplysninger om at innsyn ut fra en avveining av de motstridende hensyn likevel bør gis, kan være noe usikkert. Justisdepartementet har tidligere konkludert med at opplysninger om problemer av helsemessig og sosial art i søknader om barnehageplass i nokså stor grad må kunne unntas fra partsinnsyn med hjemmel i forvaltningsloven § 19 annet ledd bokstav a og b.

Ved krav om partsinnsyn kan det være vanskelig å foreta en avveining mellom en søkers behov for innsynsrett i andres søknader og disse søkeres behov for personvern og fortrolighet rundt opplysninger om problemer av helsemessig eller sosial art. Etter departementets vurdering vil det som regel være tilstrekkelig at den søkeren som vurderer å klage får en skriftlig konkret begrunnelse for avslaget og bare får rett til innsyn i de dokumenter eller deler av dokumenter som ikke inneholder taushetsbelagte opplysninger om andres personlige forhold. Bakgrunnen for dette er at departementet ser det som svært viktig å skjerme opplysninger om personlige forhold. *Det foreslås derfor at retten til innsyn ikke skal gjelde for opplysninger om noens personlige forhold, jf. forvaltningsloven § 13 annet ledd.* Av pedagogiske grunner foreslås begrepet "personlige forhold" eksemplifisert i forskriftsteksten. Listen er ikke uttømmende.

Det kan videre være behov for unntak fra innsynsretten for interne dokumenter og for nærmere regler om gjennomføring av innsynet og klageregler. Dette er regulert i forvaltningsloven i hhv. § 18 annet ledd, § 20 og § 21. Det foreslås på denne bakgrunn forskriftsfestet at forvaltningslovens regler om dette skal gjelde.

Ettersom forvaltningslovens regler for klage ikke gjelder ved opptak i barnehage etter den nye barnehageloven, er det behov for egne klageregler. *Paragraf 6* regulerer derfor klageretten ved avslag på søknad om plass. Opptak i kommunale barnehager har vært regnet som enkeltvedtak, og det har hittil vært gitt klagerett etter forvaltningsloven § 28. Opptak i private barnehager har tradisjonelt ikke vært regnet som enkeltvedtak etter forvaltningsloven. Enkelte kommuner har likevel inkludert de private barnehagene i sin klageordning, og flere private barnehager har egne klageordninger.

En avgjørelse om opptak i barnehage kan få store konsekvenser for det enkelte barn og dets familie. Tilbud om en barnehageplass er et velferdsgode av så stor betydning for barnet og familien at avgjørelser om tildeling av barnehageplasser bør kunne påklages og overprøves. En overprøvingsadgang gir en rettsikkerhetsgaranti for brukerne og legitimitet til opptaksorganet.

Om lag halvparten av alle barnehager er privateide. De private barnehagene utfører en viktig og prioritert samfunnsoppgave og mottar betydelige offentlige midler. De mange foreldre som søker privat barnehageplass har også behov for en rettsikkerhetsgaranti i form av en eventuell overprøvingsadgang. De private barnehagene er i hovedsak forpliktet til å delta i en samordnet opptaksprosess, og felles klageregler er derfor naturlig.

Ved hovedopptaket foreslås det at alle søkere kan klage dersom de ikke får den barnehageplassen de ønsker. Forslaget innebærer at det kan klages selv om man får tilbud om en plass dersom dette ikke er i den barnehagen man hadde ført opp som første valg. Departementet har vurdert om klageretten bør begrenses noe slik at det for eksempel ikke kan klages dersom man får sitt andre ønske oppfylt. Foreldrenes ønsker og behov skal være styrende for opptaksprosessen, og det kan oppleves som stor forskjell å få tilbud om plass ved henholdsvis en stor kommunal barnehage og en liten familiebarnehage, selv om man har krysset av for at man ønsker plass begge steder på søknadsskjemaet. Departementet har under tvil kommet til at det bør være klagerett der man ikke får sitt første ønske oppfylt. Det bes imidlertid særskilt om høringsinstansenes syn på spørsmålet om og eventuelt hvorledes klageretten bør begrenses.

Ved supplerende opptak i løpet av året, mener departementet som nevnt at det er uhensiktsmessig bruk av ressurser å underrette samtlige søkere på ventelisten og gi klageadgang. Den ledige plassen må tildeles i samsvar med den enkelte barnehages fastsatte opptaksregler med basis i ventelisten og eventuelle søkere med lovfestet rett til prioritet.

En søker i opptakskretsen med lovfestet rett til prioritet bør etter departementets syn kunne klage dersom det skjer et supplerende opptak og vedkommende ikke tildeles plassen. Barn med nedsatt funksjonsevne og barn det er fattet vedtak om etter barnevernloven 17. juli 1992 nr. 100 §§ 4-12 og 4-4 annet og fjerde ledd, skal gis fortrinn til ledige plasser i barnehagen og det bør derfor her gis en klagerett. Det vises til merknaden til § 3 tredje ledd.

Forvaltningslovens kapittel VI har regler om hvorledes en klage skal framsettes, om klageinstansen og om klagefristen. Egne regler for dette foreslås fastsatt i forskriften.

Paragraf 7 har nærmere regler for hvorledes en klage skal framsettes. Det foreslås at en skriftlig begrunnet klage skal rettes til kommunen. Kommunen vil innhente nødvendig informasjon fra den barnehagen klagen gjelder og herunder gi den aktuelle barnehagen anledning til å omgjøre den påklagede avgjørelsen. Den aktuelle barnehagen må gi kommunen de opplysninger som etterspørres og ellers bidra til å opplyse saken. Kommunen må vurdere de synspunkter klageren kommer med og saken for øvrig. Dersom kommunen ikke finner grunn til å gi klageren medhold i at vedkommende burde fått den ønskede barnehageplassen, skal klagen oversendes kommunens klageinstans for klagebehandling. Det samme gjelder dersom kommunen ikke finner grunn til å ta klagen under behandling.

Dersom kommunen finner at klageren burde ha vært tilbudt den aktuelle barnehageplassen, skal det treffes en skriftlig avgjørelse om dette. Avgjørelsen skal sendes klageren og den aktuelle barnehagen.

Dersom klageren ikke umiddelbart kan tildeles plass ved den ønskede barnehagen, må barnet gis første mulige ledige plass. Søkere i opptakskretsen med lovfestet rett til prioritet må uansett rangeres først, slik at det ikke alltid vil være mulig å tilby den første plassen som blir ledig.

Paragraf 8 fastslår at kommunens klageinstans skal være klageorgan for klager vedrørende opptak både i kommunale og ikke-kommunale barnehager. Dersom klageinstansen kommer til at klageren burde vært tildelt den ønskede barnehageplassen, skal barnet om mulig tilbys plass i den aktuelle barnehagen. Dersom det ikke er mulig, må barnet tilbys første mulige ledige plass. Det vises her til merknadene til § 6.

Paragraf 9 gir nærmere regler for klagefristen og beregningen av denne. Kommunen eller klageinstansen kan i særlige tilfelle forlenge klagefristen før denne er utløpt. Selv om klagefristen er oversittet, skal klagen tas under behandling dersom det er rimelig at den blir behandlet. Dette kan for eksempel være tilfelle der klageren ikke kan lastes for å ha oversittet fristen.

Paragraf 10 pålegger kommunen og klageinstansen å behandle en klage uten ugrunnet opphold. Dersom saken ikke behandles innen en måned skal det sendes foreløpig svar – med mindre dette må anses som åpenbart unødvendig. Dette er i samsvar med forvaltningslovens saksbehandlingsregler.

Paragraf 11 har regler om taushetsplikt. For virksomheter etter barnehageloven gjelder reglene om taushetsplikt i forvaltningsloven §§ 13 til 13f tilsvarende, jf. barnehageloven § 20. Departementet mener likevel at det av pedagogiske grunner bør framgå av denne forskriften at forvaltningslovens regler om taushetsplikt gjelder tilsvarende for saker om opptak i barnehage.

I departementets rundskriv Q-0902 Lov om barnehager med forskrifter framgår det under merknaden til bestemmelsen om samordnet opptaksprosess i kommunen at informasjonen som genereres i den samordnede opptaksprosessen i utgangspunktet bør være tilgjengelig for alle

barnehageeiere i kommunen, men at kommunen og alle styrere/barnehageeiere må iakttas kravene til skjerming av informasjon i blant annet personopplysningsloven 14. april 2000 nr. 13. Ved en samordnet opptaksprosess må en sikre at sensitive opplysninger ikke spres til andre enn dem som skal behandle søknaden om opptak. I tilfeller hvor samordnet opptaksprosess innebærer ett felles søknadsskjema, bør skjemaet inneholde opplysninger om hvordan informasjonen som gis eller vedlegges vil bli brukt i opptaksprosessen. Departementet foreslår at kravet til skjerming av informasjon nedfelles i forskriften.

Av personopplysningsloven § 12 framgår det at fødselsnummer og andre entydige identifikasjonsmidler bare kan benyttes i behandlingen når det er saklig behov for sikker identifisering og metoden er nødvendig for å oppnå slik identifisering. Departementet vil utarbeide nærmere retningslinjer for registrering av fødselsnummer.

Paragraf 12 fastslår at det organet som har fattet avgjørelsen om tildeling av en barnehageplass, kan omgjøre denne avgjørelsen til ugunst for søker der søker bevisst har gitt uriktige opplysninger som har vært bestemmende for avgjørelsen om tildeling av plass. Dersom en søker med hensikt gir feilaktige opplysninger for å komme inn under ett eller flere bestemte opptakskriterier, og dermed får tildelt en plass på uriktige forutsetninger, må opptaksorganet etter departementets oppfatning ha adgang til å omgjøre tilbudet.

3.3 Forslag til forskrift om saksbehandlingsregler for opptak i barnehage, gitt med hjemmel i barnehageloven § 12 annet ledd

§ 1. Formål og virkeområde

Formålet med forskriften er å sikre at opptak i barnehage skjer på en måte som ivaretar søkerens rettssikkerhet og en forsvarlig og effektiv saksbehandling.

Forskriften gjelder ved opptak i alle virksomheter som omfattes av barnehageloven.

§ 2. Opptakskrets og opptakskriterier

Barnehagens vedtekter skal definere barnehagens opptakskrets og opptakskriterier. Opptakskriteriene må være objektive og etterprøvbare. Opptakskriteriene skal gi søkere med rett til prioritet etter barnehageloven § 13 første prioritet.

§ 3. Tildeling av plass

Tildeling av plass skal skje i samsvar med de fastsatte opptakskriteriene.

Ved det årlige hovedopptaket skal alle søkere varsles skriftlig om hvorvidt og i hvilken barnehage de har fått tilbud om plass. Søkerne skal orienteres om retten til etterfølgende begrunnelse for avgjørelsen etter § 4, retten til å klage etter § 6 og klagefristen etter § 9. Søkere som ikke har fått tilbud om plass i ønsket barnehage, skal gis rett til å bli satt på venteliste ved denne.

Ved supplerende opptak i løpet av barnehageåret skal først søkere fra ventelisten tilbys plass i samsvar med de fastsatte opptakskriteriene. Tildeling av plass skal skje skriftlig. Ved supplerende opptak skal bare søkere i opptakskretsen med lovfestet rett til prioritet som ikke tilbys plass underrettes skriftlig om at en ledig plass er tilbudt en annen og gis orientering om retten til etterfølgende begrunnelse, retten til å klage og klagefristen, jf. §§ 4, 6 og 9.

§ 4. Rett til begrunnelse

Søkere som ikke får plass i ønsket barnehage, kan kreve en skriftlig begrunnelse for hvorfor barnet ikke har fått barnehageplass.

§ 5. Søkerens adgang til å gjøre seg kjent med sakens dokumenter

Forvaltningslovens regler om partsinnsyn i §§ 18, 19, 20 og 21 gjelder tilsvarende så langt det ikke er gitt særregler her.

Retten til innsyn gjelder ikke for opplysninger om andres personlige forhold etter forvaltningsloven § 13 annet ledd, herunder bl.a. opplysninger om fysisk og psykisk helse, familie- og hjemforhold, boligforhold, økonomi eller klientforhold til det offentlige.

Henvendelser om innsyn skal behandles av kommunen.

§ 6. Klagerett

Ved hovedopptak kan søker klage over avslag på søknad om barnehageplass. Søker kan også klage dersom søker ikke får sitt første ønske oppfylt.

Ved supplerende opptak kan bare søkere i opptakskretsen med lovfestet rett til prioritet etter barnehageloven § 13 klage dersom de ikke tilbys plass.

§ 7. Klagen

Klagen må fremsettes skriftlig for kommunen og må nevne den avgjørelse det klages over og de grunner klagen støtter seg til. Kommunen skal foreta de undersøkelser klagen gir grunn til. Den enkelte barnehage skal bistå med den saksforberedelse kommunen finner nødvendig. Finner kommunen at klageren skulle ha vært tilbudt den ønskede barnehageplassen, skal barnet tilbys første ledige plass etter at barn med prioritet etter barnehageloven § 13 er tilbudt plass. Dersom kommunen ikke tar klagen under behandling eller ikke gir klageren medhold i at denne skulle vært tilbudt den ønskede barnehageplassen, skal kommunen sende klagen til klageinstansen.

§ 8. Klageinstansen

Kommunens klageorgan er klageinstans. Dersom klageinstansen finner at klageren skulle ha vært tilbudt den ønskede plassen, skal barnet tilbys første ledige plass etter at barn med prioritet etter barnehageloven § 13 er tilbudt plass.

§ 9. Klagefrist

Klagefristen er 3 uker fra det tidspunkt underretning om avgjørelsen er kommet fram til vedkommende søker. For den som ikke har mottatt underretning, løper fristen fra det tidspunktet vedkommende har fått eller burde ha skaffet seg kunnskap om avgjørelsen. Krav om begrunnelse etter § 4 avbryter fristen. Ny frist løper fra det tidspunkt søkeren har mottatt begrunnelsen. Selv om klageren har oversittet klagefristen, skal klagen tas under behandling dersom det er rimelig at den blir behandlet.

§ 10. Saksbehandlingstid, foreløpig svar

Klagen skal forberedes og avgjøres uten ugrunnet opphold. Dersom klagen ikke kan behandles innen en måned etter at den er mottatt, skal det gis foreløpig svar, såfremt dette ikke må anses som åpenbart unødvendig.

§ 11. Taushetsplikt mv.

Forvaltningslovens regler om taushetsplikt gjelder tilsvarende for saker om opptak i barnehage.

Ved behandling av personopplysninger må personopplysningslovens regler iakttas. Opplysninger om noens personlige forhold må ikke spres til andre enn dem som skal behandle søknaden om opptak.

Fødselsnummer kan bare brukes når det er saklig behov for sikker identifikasjon og metoden er nødvendig for å oppnå slik identifisering.

§ 12. Omgjøring av egen avgjørelse om opptak uten klage

En avgjørelse om tildeling av plass kan omgjøres der en søker bevisst har gitt uriktige opplysninger og disse har vært bestemmende for tildelingen av plassen.

§ 13. Ikrafttredelse

Forskriften trer i kraft

Kristiansand kommunes kommentarer:

Generelt virker det som forskriften tar utgangspunkt i en situasjon der det er stor mangel på barnehageplasser, og at detaljerte bestemmelser i forskriften skal rettferdiggjøre hvorfor noen får plass mens andre ikke får.

I Kristiansand som en tid har hatt full barnehagedekning, er det mer fokus på å ikke ha så detaljerte bestemmelser. Dette for også kunne ta hensyn til gruppesammensetningen i barnehagene, og derved gi barna en best mulig kvalitet på tilbudet.

Nok barnehageplasser/full barnehagedekning er en lovpålagt oppgave for kommunene, og forskriftene bør derfor ha dette som utgangspunkt.

§ 1: Ingen kommentar.

§2: Vedr. gruppesammensetning på bakgrunn av alder og kjønn. Det er ikke ønskelig å konkretisere i vedtektene en standard på dette, da dette bør være opp til hver enkelt leder/barnehage ut fra deres situasjon.

§3: Den kanskje største begrensningen for tildeling av plass når en allerede har plass fra før – oppsigelsesfrist, bør vurderes å ta inn her. Det er tidligere uttalt av Forbrukerombudet at det normalt ikke bør være behov for lenger oppsigelstid enn en måned, med unntak av en noe lengre periode ved barnehageårets slutt. I dag er det enkelte barnehager som har tre måneders oppsigelsestid, og som i stor grad vanskeliggjør bytte av barnehage.

§4 og 5: Som nevnt i kommentarene, kan det være vanskelig å foreta en avveining mellom søkers innsynsrett og andre søkeres personvern. F.eks. kan dette føre til at en må begrunne med at søkeren som har fått tildelt plass har lovpålagt prioritet, og den som ber om innsynsrett kjenner til hvem det er som er tildelt plass. Derved vil en indirekte gi opplysninger om noens personlige opplysninger, selv om dette skal unntas innsyn.

§6: Klageretten foreslås gjelde under hovedopptak, og dette støttes. Når det gjelder eventuell begrensning av denne retten avhengig av hvilket ønske en får avslag på, synes det mest naturlig at så lenge ikke førsteønske blir innvilget gis det klagerett.

§7: Prinsippet om at kommunen skal kunne overprøve ikke-kommunale barnehager som opptaksmyndighet, vil være en stor endring jfr. dagens ordning. Det vil for foreldre sikre en klageadgang uansett barnehageeier, men er samtidig en sterk inngripen i ikke-kommunale barnehagers selvbestemmelse. For kommunen vil dette føre til en forvaltning av tjenester(plasser) som en selv ikke disponerer, noe som kan være problematisk.

§8: Se forrige pkt.

§9: Ingen kommentar.

§10: Ingen kommentar.

§11: Ingen kommentar.

§12: Ingen kommentar.

§13: Ingen kommentar.

4 Forskrift om familiebarnehager

4.1 Bakgrunnen for og formålet med forskriften

Barnehageloven § 6 regulerer hvilke virksomheter som er pliktige å søke godkjenning. Familiebarnehager er den eneste særskilte barnehagetypen som er regulert i barnehageloven. Forskriften om familiebarnehager har egne regler om godkjenning og bemanning. Familiebarnehager er ikke nødvendigvis godkjenningspliktige etter § 6 i loven. En godkjenning etter barnehageloven § 11 om familiebarnehager med tilhørende forskrift om familiebarnehager innebærer at tilbudet blir en pedagogisk virksomhet som veiledes av førskolelærer og følger rammeplanen. Godkjente familiebarnehager skal tilfredsstille kravene i eller i medhold av barnehageloven, med unntak av de forhold som er særskilt regulert i §11 og forskriften om familiebarnehager. Dermed atskiller familiebarnehager seg fra dagmammavirksomhet og blir en del av kommunens samlede barnehagetilbud. Godkjente barnehager skal behandles likeverdig i forhold til offentlige tilskudd, jf. loven § 14. Forskriften om likeverdig behandling i forhold til offentlige tilskudd fastsatt 19. mars 2004 presiserer i § 1 at alle godkjente barnehager uavhengig av eierskap skal motta offentlig finansiering etter prinsippene fastsatt i forskriften. Dette innebærer at både ordinære barnehager og familiebarnehager omfattes av forskriften om likeverdig behandling. Det samme gjelder forskriften om foreldrebetaling i barnehager fastsatt 23. april 2004.

Departementet foreslår i hovedsak å videreføre forskriften om familiebarnehager fastsatt 1. desember 1995. Det foreslås enkelte mindre innholdsmessige endringer og noen redaksjonelle endringer.

4.2 Forskriftens formål og virkeområde

Departementet har mottatt flere henvendelser om forholdet mellom familiebarnehager og øvrige barnehager som godkjennes etter barnehageloven. Det har blant annet vært stilt spørsmål om når en barnehage skal godkjennes som familiebarnehage og når den skal godkjennes som ordinær barnehage. Departementet vil derfor foreslå en ny paragraf om forskriftens formål og virkeområde. I bestemmelsen gis det en definisjon av familiebarnehager og det presiseres at bestemmelser gitt i eller i medhold av barnehageloven gjelder så langt det ikke er fastsatt særbestemmelser i denne forskriften.

4.3 Godkjenning av organiseringen

I Ot.prp. nr. 68 (1993-1994) Om lov om barnehager (barnehageloven) framgår det under merknadene til bestemmelsen om familiebarnehager at godkjenning av virksomhetens organisering innebærer en formell kontroll av at familiebarnehagen tilfredsstiller krav i eller i medhold av barnehageloven. I rundskriv Q-0902 framgår det i merknadene til § 14 at godkjenning av organiseringen vil si at godkjenningsmyndigheten skal foreta en formell kontroll av at familiebarnehagen tilfredsstiller krav i eller i medhold av barnehageloven og godkjenne den sammenslutningen/ordningen av enkelthjem og eventuelt baselokale som samlet sett utgjør familiebarnehagen. Departementet foreslår at dette presiseres nærmere i forskriftens bestemmelse om godkjenningen av virksomheten.

4.4 Bemanningsnorm

Et hjem kan etter forskriften godkjennes for maksimalt fem barn over tre år som er til stede samtidig. Er flertallet av barna under tre år, må antallet reduseres. Videre kan en assistent ha ansvaret for inntil fem barn der flertallet av barna er over tre år. Departementet foreslår at det også her eksplisitt framgår at antallet må reduseres dersom flertallet av barna er under tre år.

4.5 Dispensasjonsregler

Som det går fram av Ot.prp. 72 (2004-2005) Om lov om barnehager (barnehageloven), foreslo departementet å samle alle reglene om dispensasjon fra utdanningskrav i en felles forskrift med mest mulig felles regelverk. Bestemmelsene om dispensasjon fra utdanningskrav til personalet i

familiebarnehager foreslås derfor flyttet fra forskriften om familiebarnehager til ny forskrift om dispensasjon og unntak fra utdanningskrav, jf. pkt. 3.

4.6 Forslag til forskrift om familiebarnehager, gitt med hjemmel i barnehageloven § 10 annet ledd

§ 1. Forskriftens formål og virkeområde

Forskriftens formål er å gi særskilte regler for godkjenning av familiebarnehager og for norm for pedagogisk bemanning i familiebarnehagene. En familiebarnehage er en barnehageform der barna får et tilbud i private hjem. Assistentene i familiebarnehagen skal motta veiledning av en førskolelærer. Ut over de særskilte regler som gis i denne forskriften, gjelder de bestemmelser som er fastsatt i eller med hjemmel i barnehageloven.

§ 2. Godkjenning av organiseringen

Kommunen skal foreta en formell kontroll av at familiebarnehagen tilfredsstiller krav i eller i medhold av barnehageloven og godkjenne den sammenslutning/ordningen som samlet sett utgjør familiebarnehagen.

Familiebarnehagen skal som hovedregel være et fellesskap mellom minst to hjem, eller mellom minst ett hjem og en vanlig barnehage. I særlige tilfeller kan kommunen godkjenne enkeltstående hjem som én familiebarnehage.

§ 3. Godkjenning av hjemmene

Virksomheten skal fortrinnsvis foregå i bebodde hjem. Ved godkjenning av det enkelte hjem og eventuelt baselokale skal det vurderes om hjemmet og lokalet egner seg for familiebarnehagedrift. Kommunen kan i særlige tilfeller godkjenne ubebodde lokaler som et hjem i en familiebarnehage. Ved slik godkjenning skal lokalenes hjemlige kvaliteter vektlegges. Det kan ikke gis godkjenning til doble grupper i ubebodde lokaler.

§ 4. Antall barn

Et hjem kan godkjennes for maksimalt fem barn over tre år som er tilstede samtidig. Et hjem som er egnet for det kan godkjennes for dobbel gruppe med maksimalt ti barn over tre år som er til stede samtidig.

Er flertallet av barna under tre år, må antallet reduseres.

Det kan settes begrensning ved antall barn i et hjem på grunnlag av hjemmets egnethet.

Det skal som hovedregel være minst to barn i et familiebarnehagehjem. Hjemmets egne barn under opplæringspliktig alder, som deltar i ordningen, teller med. I en familiebarnehagegruppe må minst halvparten av barna være andre enn hjemmets egne.

§ 5. Pedagogisk veiledning

I familiebarnehager skal det gis pedagogisk veiledning til assistenten i det enkelte hjem i barnehagens åpningstid. Den pedagogiske veiledningen skal gis av utdannet førskolelærer. Likeverdig med førskolelærerutdanning er annen treårig pedagogisk utdanning på høghskolenivå med videreutdanning i barnehagepedagogikk.

§ 6. Bemanningsnorm

I en familiebarnehage kan det være maksimalt 30 barn per førskolelærer som gir pedagogisk veiledning.

En assistent kan ha ansvaret for inntil fem barn der flertallet av barna er over tre år. Er flertallet under tre år, må antallet reduseres.

Bemanningen må være forsvarlig i forhold til barnas alder og forutsetninger.

§ 7. Klage

Kommunens vedtak om godkjenning kan påklages til fylkesmannen.

§ 8. Ikrafttredelse

Forskriften trer i kraft.....

Kristiansand kommunes kommentarer:

Ingen kommentarer.

5 Forskrift om foreldrebetaling i barnehager

5.1 Bakgrunn

Forskriften om foreldrebetaling i barnehager gir regler for fastsettelse av foreldrebetalingen.

Forskriften trådte i kraft 1. mai 2004, og er en oppfølging av Stortingets vedtak om innføring av maksimalpris i barnehage (barnehageforliket), jf. Innst. S. nr. 250 (2002-2003) og Innst. O. nr. 128 (2002-2003). Gjeldende forskrift regulerer fastsettelse av foreldrebetaling under trinn 1 av maksimalprisen.

8. april 2005 la Regjeringen fram en stortingsmelding om evaluering av ordningen med maksimalpris. I tråd med Stortingets bestilling drøftes også enkelte problemstillinger knyttet til regelverk for trinn 2 i maksimalprisen i stortingsmeldingen. Dette gjelder bl.a. muligheten for unntak fra maksimalprisen dersom man gir et tilbud utover det ordinære, og innføring av en øvre grense for hvor langt over maksimalprisen foreldrebetalingen kan settes. Departementet vil komme tilbake til spørsmålene om utformingen av regelverk for trinn 2 i maksimalprisen. Dette vil først skje etter at Stortinget har vedtatt og bevilget midler til innføring av trinn 2.

Forskriften om foreldrebetaling i barnehager videreføres derfor i hovedsak uendret. Det foreslås tre mindre endringer/presiseringer i §§ 1, 4 og 5.

5.2 Maksimalgrense for foreldrebetalingen

I § 1 i dagens forskrift angis beløpet for maksimalgrensen i selve forskriftsteksten. Dette innebærer at selve forskriften må endres dersom maksimalgrensen endres. Departementet mener dette er uhensiktsmessig ordning. Det foreslås derfor en forskriftstekst som slår fast at det skal være en maksimalgrense, og at denne grensen fastsettes i Stortingets årlige budsjettvedtak.

5.3 Avstemningsregler i foreldrerådet

I merknadene til gjeldende forskrift om foreldrebetaling heter det at alle foreldre i barnehagen kan stemme ved avgjørelsen av om det skal gis samtykke til å sette foreldrebetalingen høyere enn maksimalgrensen, og at alminnelig flertall gjelder. Merknadene viser til forskrift om barnehagens foreldreråd § 3 for en nærmere utdyping av avstemningsregler. Forskrift om barnehagens foreldreråd videreføres ikke etter den nye barnehageloven.

Departementet foreslår å endre § 4 i forskriften om foreldrebetaling, slik at det går klart fram av forskriften hvilke avstemningsregler som gjelder.

5.4 Klage til fylkesmannen

Forskriften om foreldrebetaling i barnehage § 5 omhandler klageadgangen. Gjeldende bestemmelse lyder:

"§ 5. Klage til fylkesmannen

Vedtak om foreldrebetaling utover maksimalgrensen kan påklages til fylkesmannen."

Det har vært reist spørsmål om begrepet "vedtak" innebærer at den enkelte private barnehageeierens beslutning om å overstige maksimalgrensen for foreldrebetaling skal regnes som et enkeltvedtak etter forvaltningsloven 10. februar 1967. Dette har ikke vært intensjonen med begrepsbruken, og departementet foreslår derfor å justere ordlyden i denne bestemmelsen noe.

5.5 Forslag til forskrift om foreldrebetaling i barnehager, gitt med hjemmel i barnehageloven § 15

§ 1. Maksimalgrense for foreldrebetalingen

Foreldrebetaling for en plass i barnehage skal ikke settes høyere enn en maksimalgrense. Betaling for kost kan komme i tillegg.

Maksimalgrensen blir fastsatt i Stortingets årlige budsjettvedtak. Maksimalgrensen gjelder for et heldags ordinært barnehagetilbud innenfor gjeldende lov og forskrifter. Med heldagstilbud menes avtalt ukentlig oppholdstid på 41 timer eller mer.

§ 2. Deltidstilbud

Foreldrebetaling for et deltidstilbud skal settes lavere enn foreldrebetaling for et heldagstilbud. Med deltidstilbud menes avtalt ukentlig oppholdstid under 41 timer.

§ 3. Moderasjonsordninger

Kommunen skal sørge for at foreldre/foresatte tilbys minimum 30 prosent søskenmoderasjon i foreldrebetalingen for 2. barn og minimum 50 prosent for 3 eller flere barn. Moderasjonen skal omfatte søsken som bor fast sammen. Reduksjon i foreldrebetalingen beregnes av foreldrebetalingen begrenset oppad til maksimalgrensen etter § 1 første ledd i den barnehage barnet har plass. Reduksjon skal tilbys også i de tilfeller søsknene går i forskjellige barnehager innen samme kommune. Barnehageeier skal få dekket reduksjon i foreldrebetalingen knyttet til søskenmoderasjonen av det offentlige.

Kommunen kan gi lokale retningslinjer om hvordan søskenmoderasjonen skal forvaltes. Alle kommuner skal ha ordninger som kan tilby barnefamilier med lavest betalingsevne en reduksjon i eller fritak for foreldrebetaling.

§ 4. Unntak – mulighet for å gå utover maksimalgrensen

Foreldrebetalingen kan settes høyere enn den gjeldende maksimalgrensen når: barnehagen ellers vil bli nedlagt av økonomiske årsaker eller kvaliteten på barnehagetilbudet ellers vil rammes.

For slikt unntak fra maksimalgrensen kreves det samtykke fra barnehagens foreldreråd. Ved avstemning i foreldrerådet gis det én stemme for hvert barn, og vanlig flertallsvedtak gjelder. Barnehageeier må legge fram slik dokumentasjon at foreldrerådet kan etterprøve om vilkårene for å ta høyere foreldrebetaling er oppfylt og vurdere om det vil gi sitt samtykke.

§ 5. Klage til fylkesmannen

Fastsetting av foreldrebetaling kan påklages til fylkesmannen.

§ 6. Ikrafttredelse

Forskriften trer i kraft

Kristiansand kommunes kommentarer:

Ingen kommentarer.

6 Forskrift om politiattest

6.1 Innledning

Etter dagens barnehagelov § 20 skal den som skal arbeide i barnehage legge fram tilfredsstillende politiattest. Attesten skal vise om vedkommende er siktet, tiltalt eller dømt for seksuelle overgrep mot barn. Personer som er dømt for seksuelle overgrep mot barn, er utelukket fra å arbeide i barnehagen. Denne bestemmelsen er videreført uendret i § 19 i ny barnehagelov.

Dagens forskrift om politiattest gir regler om hvem som skal levere politiattest, hva den skal inneholde, hvordan man skal gå fram ved innhenting av attest, hvordan attesten skal behandles og konsekvensene av at tilfredsstillende attest ikke leveres. Dette foreslås videreført i ny forskrift om politiattest.

Barn har små muligheter, både fysisk og mentalt, til å forsvare seg mot overgrep fra voksne. Barnehagen er en viktig del av barns oppvekstmiljø, og barnehagepersonalet opparbeider et nært tillitsforhold til barna. Misbruk av tillitsforholdet må forhindres. Et virkemiddel for å oppnå dette, er å stille bestemte krav om kvalifikasjoner og referanser til barnehagens personale.

Den nye politiattestforskriften foreslås noe utvidet med hensyn til hvilke straffebud i straffeloven som skal framgå av politiattesten. Det foreslås videre presisert i forskriften at det kan kreves framlagt attest av barnehagelokalenes eier og familiemedlemmer som er til stede i åpningstiden. Dette følger i dag bare av merknadene til lovbestemmelsen om politiattest og merknadene til forskriften. Det foreslås videre presisert at kommunen skal nekte godkjenning av en privat barnehage dersom en eier av barnehagen eller barnehagens lokaler/et familiemedlem som blir bedt om å framlegge tilfredsstillende politiattest ikke kan gjøre dette. Det foreslås også presisert i forskriften at det skal framgå av saksdokumentene at tilfredsstillende politiattest er framlagt. Dette følger i dag kun av merknadene. For øvrig foreslås innholdet i gjeldende forskrift videreført i den nye forskriften. Strukturen i forskriften er noe endret.

6.2 Seksuelle overgrep mot barn

Den nye barnehageloven gir i § 19 departementet hjemmel til å gi forskrift om politiattest. Attesten skal vise om vedkommende er siktet, tiltalt eller dømt for seksuelle overgrep mot barn. Som *seksuelle overgrep mot barn* nevner gjeldende forskrift overtredelser etter straffeloven 22. mai 1902 nr. 10 §§ 195, 196, 200 annet ledd og 201 bokstav c. Straffeloven § 195 omhandler utuktig omgang med barn under 14 år. Straffeloven § 196 omhandler det samme, men for aldersgruppen 14–15 år. Straffeloven § 200 annet ledd omhandler seksuell handling med barn under 16 år og forledelse av barn under 16 år til å utvise seksuelt krenkende eller annen uanstendig adferd. Straffeloven § 201 bokstav c gjelder seksuelt krenkende eller annen uanstendig adferd i ord eller handling i nærvær av eller overfor barn under 16 år.

Stortinget har 20. mai 2005 vedtatt en ny bestemmelse i straffeloven, § 204 a, som retter seg mot befatning med kjønnslige skildringer som gjør bruk av barn.

Departementet legger til grunn at begrepet *seksuelle overgrep mot barn* også dekker den befatning med kjønnslige skildringer som gjør bruk av barn som er omtalt i straffeloven § 204a. I tillegg til de bestemmelsene som omfattes av dagens forskrift, foreslår departementet at også denne bestemmelsen inntas.

6.3 Godkjenning av barnehage

Etter gjeldende forskrift § 1 tredje ledd skal kommunen ved godkjenning av privat barnehage påse at det foreligger tilfredsstillende politiattest for eier, der eier selv skal arbeide eller av andre grunner oppholde seg regelmessig i barnehagen. Der barnehagen eies av en juridisk person, for eksempel et aksjeselskap, vil politiattest kunne kreves framlagt av personene som står bak selskapet.

Departementet foreslår en tilføyelse i ny forskrift § 4 annet ledd for å presisere at kommunen også kan kreve politiattest av eier av barnehagens lokaler og familiemedlemmer som regelmessig er tilstede i barnehagens/familiebarnehagens åpningstid, jf. loven § 19 tredje ledd.

Dagens forskrift gir kommunen hjemmel for å nekte godkjenning av barnehagen på grunn av anmerkninger i politiattesten til eier som selv skal arbeide eller oppholde seg regelmessig i barnehagen. Dette kan også gjelde politiattest fra eier av barnehagens lokaler eller fra familiemedlemmer som er tilstede i barnehagens/familiebarnehagens åpningstid. Etter gjeldende forskrift *kan* kommunen nekte godkjenning ved utilfredsstillende politiattest. Departementet foreslår å endre dette til at kommunen *skal* nekte godkjenning. Dersom kommunen ber om politiattest etter § 4 annet ledd og tilfredsstillende politiattest ikke kan fremlegges, mener departementet at barnehagen ikke skal godkjennes. Bestemmelsen må ses i sammenheng med barnehageloven § 10 om godkjenning og § 11 om familiebarnehager. Kommunens vedtak i sak om godkjenning kan påklages til fylkesmannen.

6.4 Siktet, tiltalt eller dømt

Politiiattesten skal etter barnehageloven § 20 (ny lov § 19) vise om vedkommende er siktet, tiltalt eller dømt for seksuelle overgrep mot barn. Dette betyr at også verserende saker skal framkomme av attesten i tillegg til saker hvor dom er avsagt, og vedkommende er funnet skyldig. Ved å ta med *siktet* og *tiltalt* har en innført en karantenetid hvor søker ikke kan ansettes. Hensynet til barnas sikkerhet veier tyngre enn hensynet til søker. At noen er *siktet* innebærer at den mistenkte enten er erklært siktet av påtalemyndigheten eller at det er besluttet eller gjennomført pågrep mv. Det er altså ikke nok å være anmeldt eller mistenkt. Dersom det er utferdiget tiltale mot noen, vil dette si at påtalemyndigheten vurderer vedkommende som skyldig, og at deres beviser anses tilstrekkelige til å få vedkommende dømt. Hvis siktelse eller tiltale frafalles, dvs. at saken henlegges, skal ikke forholdet lenger framgå av politiattesten.

Hvis påtalemyndigheten har utferdiget et forelegg (gitt bot) og vedkommende har vedtatt denne, vil ikke saken bli brakt inn for retten. Selv om saken er avgjort og vedkommende er straffet for overtredelsen, vil ikke vedkommende bli å regne for *dømt*. Ut fra lovens ordlyd skal altså forelegg ikke framgå av politiattesten.

Overføring av sak til meging i konfliktråd skal ikke registreres i bøte- eller strafferegisteret, jf. konfliktrådsloven 15. mars 1991 nr. 3 § 17. Et argument for å unnta dette fra attesten, er at en slik overføring så og si aldri vil være aktuell i sedelighetsforbrytelser annet enn for helt unge lovbytere. Noe av det samme gjelder for påtaleunntatelse. Denne reaksjonsformen vil i praksis sjelden bli brukt overfor sedelighetsforbrytere.

Lov om strafferegistrering 11. juni 1971 nr. 52 og forskrifter om strafferegistrering gjelder også for attest etter barnehageloven § 19, men med de presiseringer som følger av forskriften her. Dette gjelder blant annet med hensyn til hvilke bestemmelser i straffeloven politiattesten skal omhandle og strafferegistreringsloven § 6 om tidsbegrensninger for hva som skal tas med i attesten. For attest etter barnehageloven gjelder ingen slik foreldelse.

Politiregisterutvalget anbefaler i NOU 2003:21 Kriminalitetsbekjempelse og personvern at det ikke bør åpnes for å anmerke verserende saker på politiattester basert på en generell regel. Utvalgets anbefaling er imidlertid at det så langt som mulig foretas en konkret vurdering i det enkelte tilfellet om det ut fra formålet med attesten vil være relevant å markere en verserende sak. Departementet avventer utfallet av behandlingen av utredningen.

6.5 Fornytt attest

Etter gjeldende forskrift kan det kreves politiattest ved tilsetting i stilling eller godkjenning av barnehage, men det er ikke adgang til å kreve politiattest framlagt på et senere tidspunkt. I NOU 2003:21 Kriminalitetsbekjempelse og personvern er det vurdert om det skal være et obligatorisk krav at fornytt politiattest *skal* framlegges etter en viss periode. Utvalget anbefaler at det skal være en generell rett til å innhente fornytt attest uten at dette framgår av hjemmelsgrunnlaget for attesten. Hjemmel for å kreve fornytt attest er foreslått i ny politiregisterlov § 35. Departementet avventer utfallet av behandlingen av utredningen.

6.6 Andre forhold enn seksuelle overgrep mot barn

Politiiattesten skal som nevnt vise om vedkommende er siktet, tiltalt eller dømt for seksuelle overgrep mot barn, samt eventuelle verserende saker. Forhold som rus-, volds- og vinningskriminalitet mv. vil ikke framgå av denne politiattesten. Hvis vedkommende på grunn av

andre straffbare forhold er uegnet til å arbeide i barnehage, kan retten til å inneha slik stilling fradømmes, jf. straffeloven 22. mai 1902 nr. 10 § 29 nr. 2.

Regjeringen varsler nå en samlet offensiv i kampen mot seksuelle og fysiske overgrep mot barn, og har fremlagt planheftet Strategi mot seksuelle og fysiske overgrep mot barn (2005-2009). Strategiplanen inneholder 22 tiltak mot seksuelle og fysiske overgrep mot barn. Tiltak 7 er å foreta en gjennomgang av alle ordninger med politiattest for personer som utfører oppgaver overfor barn og unge. Det framgår av planen at det blant annet bør vurderes om ordningene skal utvides til å omfatte andre forhold enn seksuelle overgrep mot barn. På bakgrunn av gjennomgangen vil det vurderes om det skal fremmes forslag til helhetlige løsninger for ordninger med politiattester.

Departementet vil derfor komme nærmere tilbake til politiattestforskriften etter at en slik vurdering som omtalt i strategiplanens tiltak 7 er foretatt.

6.7 Forslag til forskrift om politiattest, gitt med hjemmel i barnehageloven §19

§ 1. Formål og virkeområde

Formålet med forskriften er å bidra til å hindre at barn utsettes for seksuelle overgrep i barnehagen.

Alle godkjente og godkjenningspliktige barnehager omfattes av forskriften.

§ 2. Krav om politiattest

Den som skal arbeide i barnehage skal legge fram tilfredsstillende attest som viser om personen er siktet, tiltalt eller dømt for overtreddelser av de bestemmelser i straffeloven som er nevnt i denne forskrift § 3 andre ledd. Attesten skal ikke være eldre enn 3 måneder.

Med den som skal arbeide i barnehage menes alt barnehagepersonale som har ulike arbeidsoppgaver i barnehagen, personer som innehar langvarige vikariater, vikarer tilknyttet en mer etablert vikarordning og sivilarbeidere.

§ 3. Politiattestens innhold

Politiattesten skal vise om vedkommende er siktet, tiltalt eller dømt for seksuelle overgrep mot barn.

Med seksuelle overgrep mot barn menes overtreddelser av straffeloven §§ 195, 196, 200 annet ledd, 201 bokstav c og 204a.

For utstedelse av attest gjelder lov 11. juni 1971 nr. 52 om strafferegistrering og forskrift 20. desember 1974 nr. 4 om strafferegistrering, med de unntak og presiseringer som framgår av denne paragrafen.

§ 4. Framgangsmåte

Arbeidsgiver skal i utlysningsteksten gjøre søkere oppmerksom på at det vil bli krevd politiattest ved ansettelse, men at denne ikke skal legges ved søknaden. Attest skal kun kreves av den søkeren som tilbys stillingen. Politiattest skal foreligge før arbeidstaker tiltrer stillingen.

Ved godkjenning av privat barnehage skal kommunen påse at det foreligger tilfredsstillende politiattest for eier, der eier selv skal arbeide i eller av andre grunner oppholde seg regelmessig i barnehagen. Kommunen kan også kreve politiattest fra eier av barnehagens lokaler eller fra familiemedlemmer som er til stede i barnehagens/familiebarnehagens åpningstid.

Det skal framgå av saksdokumentene at tilfredsstillende politiattest er levert.

§ 5. Behandling av politiattest og taushetsplikt

Politiattesten skal oppbevares utilgjengelig for uvedkommende og skal makuleres umiddelbart etter at de har vært benyttet i ansettelsessaken eller ved godkjenningen.

Den som får kjennskap til opplysninger gjennom en politiattest, plikter å hindre at uvedkommende får adgang eller kjennskap til disse. Overtreddelse kan straffes etter straffeloven § 121.

§ 6. Virkningen av ikke tilfredsstillende politiattest

Personer som ikke kan framlegge tilfredsstillende politiattest, er utelukket fra arbeid i barnehager. Kommunen skal nekte godkjenning av barnehage dersom det ikke legges fram tilfredsstillende politiattest for eier eller familiemedlemmer, jf. forskriften § 4 annet ledd.

§ 7. Ikrafttredelse

Forskriften trer i kraft fra

Kristiansand kommunes kommentarer:

Ingen kommentarer.

7 Forskrift om føring av register til bruk i forbindelse med kontroll av beregning og utbetaling av kontantstøtte

7.1 Generelle kommentarer til forskriften

Formålet med forskriften er å bidra til å sikre rettmessig utbetaling av kontantstøtte, jf. kontantstøtteleven 26. juni 1998 nr. 41.

Den nye barnehageloven § 8 fjerde ledd pålegger kommunene å opprette og føre et register til bruk for trygdekontoene i forbindelse med kontroll av beregning og utbetaling av kontantstøtte. Registeret kan samkjøres med trygdekontoens register over mottakere av kontantstøtte. Etter barnehageloven § 7 tredje ledd plikter barnehageeieren å gi barnets bostedskommune de opplysninger som er nødvendige for å kunne føre et register som nevnt i § 8 fjerde ledd. Barnehageloven 5. mai 1995 nr. 19 § 8a inneholder detaljerte regler for hva registeret skal inneholde opplysninger om. I Ot.prp. nr. 72 (2004 -2005) Om lov om barnehager (barnehageloven) ble det av forenklingssynsforeslått at de detaljerte reglene om innholdet i registeret overføres til forskrift. Innholdet i forslaget til forskrift om føring av register til bruk i forbindelse med kontantstøtte korresponderer derfor med innholdet i dagens § 8a annet til sjette ledd. I denne bestemmelsen er plikten til å føre register knyttet til barnehage tilbud som mottar *statlig* tilskudd til drift. Det er et mål at dagens øremerkede tilskudd til barnehagene skal innlemmes i kommunerammen. I forskriften foreslås det derfor at plikten knyttes til barnehage tilbud som mottar *offentlig* støtte til drift. Etter kontantstøtteleven § 2 første ledd, ytes kontantstøtte for barn mellom 1-3 år som er bosatt i riket, og som ikke eller bare delvis gjør bruk av barnehageplass som det ytes *offentlig* tilskudd for.

7.2 Forslag til forskrift om føring av register til bruk i forbindelse med kontroll av beregning og utbetaling av kontantstøtte, gitt med hjemmel i barnehageloven § 8 fjerde ledd

§ 1. Plikt til å føre register

Kommunen har plikt til å opprette og føre register til bruk for trygdekontoene i forbindelse med kontroll av beregning og utbetaling av kontantstøtte etter kontantstøtteleven. Registeret kan samkjøres mot trygdekontoens register over mottakere av kontantstøtte.

§ 2. Registerets innhold

Registeret skal inneholde opplysninger om:

navn, fødselsnummer og adresse til barn i alderen 1 til 3 år som har barnehageplass med offentlig driftstilskudd

navn, fødselsnummer og adresse til den /de barnet bor fast hos

avtalt ukentlig oppholdstid i barnehagen

barnehagens navn, adresse og organisasjonsnummer

tidspunktet for når barnet begynte i barnehagen, når det eventuelt fikk endret oppholdstiden eller sluttet i barnehagen.

Det er ikke tillatt å registrere andre opplysninger enn de som er nevnt i bokstav a-e.

§ 3. Føring og sikring av registeret

Registerføringen skal skje på bakgrunn av innsamlede opplysninger fra barnehageeierne.

Registeret skal ajourføres månedlig. Kommunen fører kontroll med opplysninger fra barnehageeierne.

Alle registrerte opplysninger skal oppbevares fram til barnet fyller 6 år. Opplysningene skal slettes fra registeret fra måneden etter at barnet fyller 6 år.

De registrerte har rett til å få opplyst hvilke opplysninger om dem selv eller deres barn som er registrert i registeret. Utlevering av opplysninger fra registeret til andre kan bare skje etter skriftlig avtale med den registrerte eller dennes foresatte eller dersom utleveringen er hjemlet i lov.

§ 4. Ikrafttredelse

Forskriften trer i kraft ...

Kristiansand kommunes uttalelse:

Ut fra ordlyden i forskriften ser det ut til at departementet forutsetter at kommunene benytter et eget register til kontantstøtterapportering. I Kristiansand er føring av kontantstøtteregisteret og rapportering integrert i det ordinære barnehagesystemet.

I § 3 er det et krav at opplysningene skal slettes fra registeret fra måneden etter at barnet fyller 6 år. Dette er ikke mulig ettersom mange barn fremdeles går i barnehage frem til skolestart. Barn som har fått innvilget utsatt skolestart kan gå i barnehagen til de fyller 7 år.

I Kristiansand er rutinen at opplysningene om barna slettes etter 1. august det kalenderåret barna fyller 7 år.

8 Forskrift om overgangsregler

8.1 Formålet med forskriften

Den nye barnehageloven skal tre i kraft 1. januar 2006, dvs. midt i barnehageåret. Departementet ser at det kan være behov for overgangsregler på enkelte områder. Departementet er i loven § 26 gitt hjemmel til å fastsette forskrift med nærmere regler om overgangsregler.

Plikten til å søke godkjenning som barnehage er skjerpet i den nye barnehageloven. Etter § 6 plikter virksomheter som har ansvar for barn under opplæringspliktig alder å søke godkjenning som barnehage når tre nærmere angitte kumulative vilkår er oppfylt. Det første vilkåret, vilkår a, er skjerpet i forhold til tidligere rett. Tidligere var vilkåret at virksomheten var regelmessig og at *flertallet* av barna har en ukentlig oppholdstid på mer enn 20 timer. I den nye loven er vilkåret skjerpet slik at det er tilstrekkelig at *minst ett* av barna har en ukentlig oppholdstid på mer enn 20 timer. Formålet med lovendringen er å sikre at virksomheter med institusjonspreg drives innenfor barnehagelovens rammer, med den lovpålagte kvalitetssikring og de krav til pedagogisk innhold og personale dette innebærer. For nærmere omtale av lovendringen vises det til Ot.prp. nr. 72 (2004-2005) Om lov om barnehager (barnehageloven).

Når § 6 i den nye barnehageloven trer i kraft, vil en del virksomheter som er i drift bli godkjenningspliktige. Godkjenningspliktige virksomheter må være godkjente før driften settes i gang, jf. barnehageloven § 6 annet ledd. Kommunen avgjør etter barnehageloven § 10 søknad om godkjenning etter en helhetsvurdering av barnehagens egnethet i forhold til formål og innhold, jf. §§ 1 og 2. Avslag på søknad om godkjenning kan påklages til fylkesmannen, jf. § 9.

Departementet antar at en del av de aktuelle virksomhetene vil kunne få godkjenning, og at det derfor er uhensiktsmessig å stenge dem i påvente av godkjenningen. I enkelte tilfeller vil fylkesmannen også kunne tenkes å omgjøre et vedtak om avslag fra kommunen. Departementet finner det derfor formålstjenlig at virksomheter som er i drift og som får plikt til å søke godkjenning på det tidspunkt loven trer i kraft, får anledning til å drive fram til saken er endelig avgjort av fylkesmannen. Departementet mener imidlertid at en endelig frist må settes til 1. august 2006, dvs. ved oppstart av nytt barnehageår. Departementet antar at denne fristen vil sette den enkelte virksomhetseier i stand til å søke om godkjenning, utbedre eventuelle mangler og få en endelig avgjørelse i saken.

Departementet har videre vurdert å gi overgangsregler med sikte på søknader om dispensasjon fra utdanningskrav som er under behandling (dvs. hvor søknad er inngitt, men ikke endelig avgjort). Departementet har så langt ikke funnet grunn til dette, men ber likevel om høringsinstansenes syn på spørsmålet.

8.2 Forslag til forskrift om overgangsregler, gitt med hjemmel i barnehageloven § 26 fjerde ledd

§ 1. Godkjenningsplikt

Virksomheter som er i drift og som blir godkjenningspliktige ved ikrafttreddelsen av barnehageloven 17. juni 2005 nr. 64 § 6, gis rett til å drive uten godkjenning fram til søknad om godkjenning er endelig behandlet, men ikke utover 1. august 2006.

§ 2. Ikrafttredelse

Forskriften trer i kraft fra.....

Kristiansand kommunes kommentarer:

Ingen kommentarer.

III Økonomiske og administrative konsekvenser

Forslaget til forskrifter er i hovedsak en videreføring av dagens forskrifter. De har derfor ingen vesentlige økonomiske og administrative konsekvenser.

Departementet vil likevel gjøre oppmerksom på følgende:

Forskriftene om norm for pedagogisk bemanning og dispensasjon fra utdanningskravet

Kommunen vil kunne få noen flere oppgaver knyttet til behandlingen av søknader om midlertidig dispensasjon fra pedagognormen. I gjeldende forskrift kan også fylkesmannen gi dispensasjon, men dette er ikke foreslått videreført. Fylkesmannen skal fremdeles være klageinstans.

Dispensasjonsadgangen skal kun benyttes unntaksvis. Det forventes at flere eiere vil øke andelen personale med formell kompetanse for å sikre stabilitet i personalgruppen og kvalitet på tilbudet til barn og foreldre i en fullt utbygd sektor.

Kommunen kan også få noen flere oppgaver knyttet til behandlingen av søknader om varig dispensasjon fra utdanningskravet. Dette er imidlertid saker som også i dag skal behandles av kommunen, fordi søknadene skal fremmes via kommunen, som skal uttale seg før saken sendes fylkesmannen. Forslaget om at høgskoleutdanning som gir barnefaglig og pedagogisk kompetanse kan likestilles med førskolelærerutdanning for styrere, vil trolig gi noen færre dispensasjonssøknader. Det samme gjelder for pedagogiske ledere hvor annen treårig pedagogisk utdanning på høgsolenivå med videreutdanning i barnehagepedagogikk nå er likeverdig med førskolelærerutdanning.

Forskriften om saksbehandlingsregler for opptak i barnehage

I høringsrunden i forbindelse med ny barnehagelov ble det opplyst at flere private barnehager allerede enten er med i kommunens klagesystem eller har egne klagerutiner. En plikt til å gi kommunen nødvendige opplysninger i en klagesak antas derfor ikke å ville medføre betydelige økonomiske eller administrative konsekvenser for de private barnehagene. En plikt til å fastsette opptakskrets og nærmere opptakskriterier antas heller ikke å medføre vesentlige konsekvenser. Det vises i denne forbindelse til at barnehageeier etter barnehageloven § 7 skal fastsette vedtekter. Barnehagens vedtekter skal gi opplysninger som er av betydning for foreldrenes forhold til barnehagen, herunder opptakskriteriene.

Kommunen vil få en ny oppgave når det gis klagerett over avgjørelser om opptak i private barnehager. Kommunen vil på den annen side få mindre arbeid ved at klageretten reduseres ved de supplerende opptakene i de kommunale barnehagene. Kommunens klageorgan vil få nye oppgaver når det gis klagerett også i privat sektor. På den annen side reduseres klageretten ved de supplerende opptakene. Departementet legger til grunn at den totale klagemengden vil synke betraktelig når målet om full behovsdekning oppnås. God informasjon til brukerne om den enkelte barnehages opptakskriterier vil trolig også bidra til en reduksjon i antall klager. Med klare opptakskriterier vil et avslag trolig lettere kunne aksepteres.

Kristiansand kommunes kommentarer:

Ingen kommentarer.

Nina Gjærum Reinhardt, 02.11.2005.

SAKSPROTOKOLL

Arkivsak 200412006
Arkivnr, E: A10 &00
Saksbehandler Nina Gjærum Reinhardt

Saksgang	Møtedato	Sak nr.
Oppvekststyret	15.11.05	60/05
Oppvekststyret	22.11.05	66/05
Formannskapet	30.11.05	129/05

HØRING- FORSLAG TIL FORSKRIFTER TIL NY BARNEHAGELOV

Oppvekststyret 22.11.05

Oppvekststyrets forslag til innstilling:

1. Høringsuttalelsen som beskrevet i saken videresendes Barne- og familiedepartementet.
(Enst)

Forslag og votering:

Blattmann (Ap), Benneche (Sv), Mosby Nilsen (Sv) og Aurebekk (Sp) fremmet følgende endringsforslag til høringen:

"Høringsuttalelsens kommentarer fra Kristiansand kommune pkt 1.4 § 1: Norm for pedagogisk bemanning går ut.

Høringsuttalelsen kommentarer fra Kristiansand kommune pkt 1.4 § 2. Styrers tid til administrasjon og ledelse går ut."

Votering:

Fellesforslaget til Blattmann (Ap), Benneche (Sv), Mosby Nilsen (Sv) og Aurebekk (Sp) falt mot 5 stemmer: Sørensen (H), Skeie Hansen, (H), Thrane (Frp), Guttormsen (KrF) og Kristiansen (KrF)
Innstillingen enst. vedtatt.

Oppvekststyret 15.11.05

Vedtak:

2. Saken utsettes til oppvekststyremøte 22.11.05
(Enst)

RETT UTSKRIFT:

DATO: 24. november 2005